CATEHISMUL

CREȘTINULUI ORTODOX

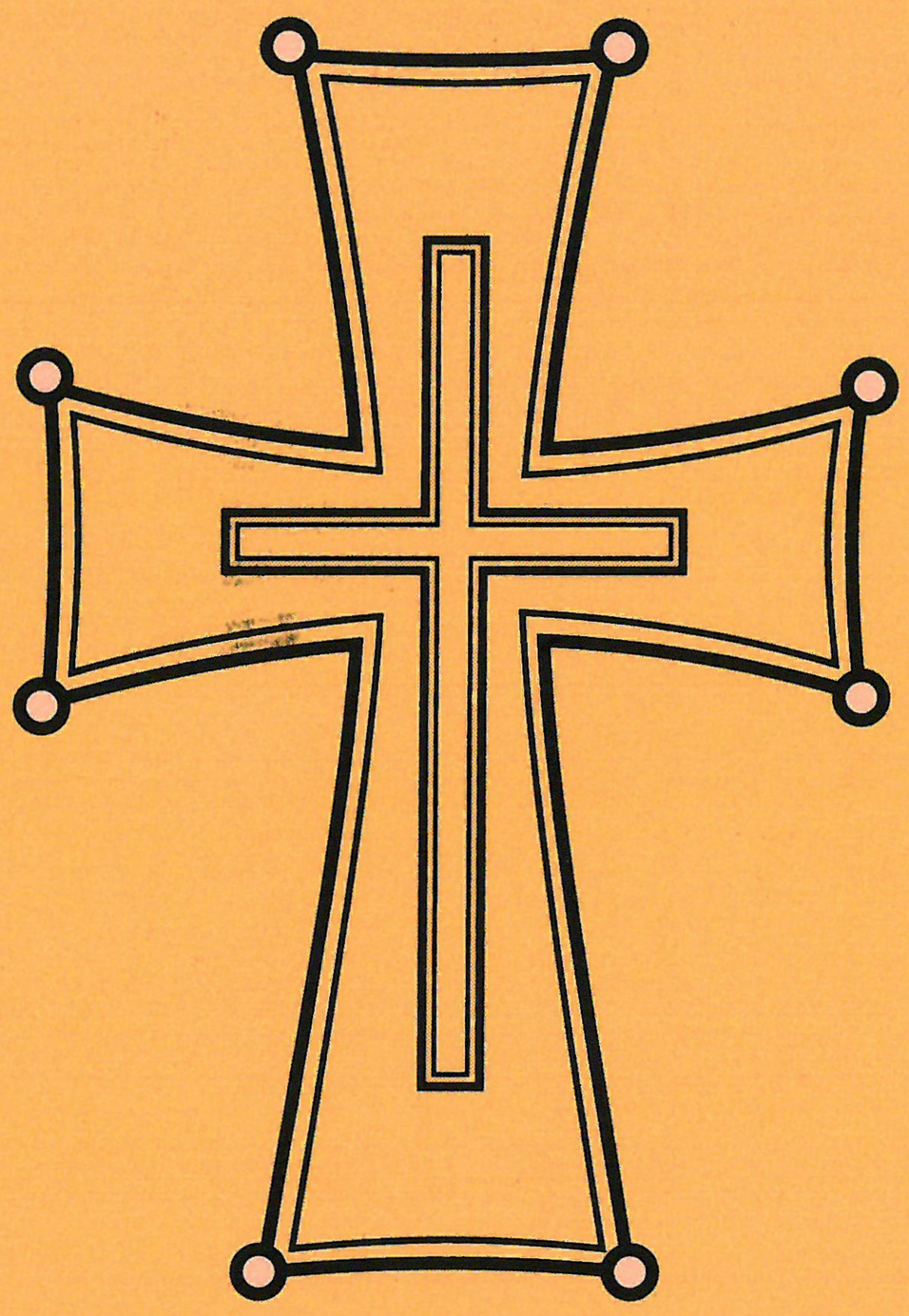

DOXOLOGIA

Cred întru Unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute;

Și întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii: Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut, Cel ce este de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut,

Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om.

Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont și a pătimit și S-a îngropat;

Și a înviat a treia zi, după Scripturi;

Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui;

Și iarăși va să vină cu slavă, să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, Care din Tatăl purcede, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin prooroci.

Și întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică

Mărturisesc un Botez întru iertarea păcatelor,

Aștept învierea morților

Și viața veacului ce va să fie.

Amin.

ISBN 978-606-8117-34-8

ISBN: 978-606-8117-34-8
© DOXOLOGIA, 2010

Preot Ioan MIHĂLCESCU

Catehismul creştinului ortodox

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfinţitului TEOFAN
Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei

Mitropolia Moldovei şi Bucovinei
Editura DOXOLOGIA
Iaşi, 2010

Iubite cititorule,

Ce ai zice tu de călătorul pe care, întâlnindu-l în drum, l-ai întreba: „De unde vii?” și „Unde mergi?”, iar el ți-ar răspunde: „Nu știu!?” Nu-i așa că răspunsul lui te-ar face să te îndoiești că ai înaintea ta un om întreg la minte? Și tu ești un călător pe acest pământ, căci azi ești, dar mâine, poimâine, peste un an, peste zece, în sfârșit, cândva, nu vei mai fi. Te vei duce și tu acolo unde s-au dus toți câti au făcut umbră pământului, de la începutul lumii și până azi, ca toți câți vor mai trece prin această lume, până la sfârșitul veacurilor.

Dar știi tu unde te vei duce? Cu alte cuvinte, știi de unde vii și unde mergi? Ori ești și tu la fel ca și călătorul de mai sus?

Poate că știi ceva despre începutul și sfârșitul călătoriei tale în această lume, dar nu ești încă pe deplin lămurit. Ei bine, află de la mine că nimeni și nimic nu te poate lămuri desăvârșit asupra rostului tău în această lume și al călătoriei pe care o ai de făcut în lumea aceasta și în cea care se întinde dincolo de pragul mormântului, nimeni și nimic nu-ți poate lumina calea și călăuzi pașii mai bine și mai sigur decât cuvântul lui Dumnezeu, păstrat neschimbat și propovăduit cu osârdie de sfânta noastră Biserică Ortodoxă.

Cărticica de față cuprinde pe scurt această îndrumare, această călăuzire. Citește-o cu luare aminte și străduiește-te mai ales să

vieţuieşti cum te povăţuieşte ea şi atunci călătoria ta în această lume va fi sigură şi plăcută, iar întunericul de dincolo de mormânt se va preface pentru tine în noian de lumină, care-ţi va lumina calea şi aici, pe pământ.

Mântuitorul Hristos, Care a zis: „Eu sunt lumina lumii", să fie cu tine, cu al Său har şi cu a Sa iubire de oameni, în toate zilele vieţii tale. Amin.

Autorul

INTRODUCERE

1. Ce este omul şi care este rostul său pe pământ?

Omul este cea mai aleasă făptură văzută a lui Dumnezeu, pentru că el singur, dintre toate viețuitoarele pământului, este înzestrat cu minte înțelegătoare, cu simțuri nobile și voie liberă. Rolul său în lume este, dar, să cunoască, să iubească și să cinstească pe Dumnezeu atoateziditorul și atoateținitorul, pentru ca astfel să fie fericit, atât în viața aceasta, cât și în cea viitoare. Se cheamă fericit în această viață sau pe pământ omul care este mulțumit în cugetul său, de sine și de starea sa. Numim fericit în viața viitoare sau cerească pe cel care se învrednicește să se împărtășească de viața de veci. Fericirea pământească nu este deplină, pentru că traiul oamenilor pe pământ este scurt și tot felul de piedici îi stau în cale, iar bucuriile pământești sunt deșarte și nestatornice. Numai fericirea cerească este deplină, pentru că este veșnică, adică fără sfârșit.

2. Cine poate fi dar fericit?

Poate fi fericit și în această viață și în cea viitoare orice om care este plăcut lui Dumnezeu, iar plăcut lui Dumnezeu este omul care crede în El, Îl iubește și nădăjduiește în El. Credința, iubirea sau dragostea și nădejdea sunt, așadar, cele trei mijloace prin care ne facem plăcuți lui Dumnezeu și dobândim fericirea. Nu atingem însă aceste ținte prin orice fel de credință, dragoste și nădejde, ci numai prin credința, dragostea și nădejdea creștină, adică dacă noi credem în Dumnezeu, Îl Iubim și nădăjduim în El, așa cum învață Domnul nostru Iisus Hristos și sfânta Biserică dreptmăritoare sau ortodoxă.

1. CREDINŢA

3. Ce este credinţa creştină?

Credința, în general, este primirea ca adevărat a ceea ce spune cineva care merită să fie crezut pe cuvânt, iar credința creștină este un dar dumnezeiesc, în puterea căruia primim ca adevăruri sigure tot ce a descoperit Dumnezeu și învață sfânta Biserică. Socotim credința un dar dumnezeiesc, pentru că ea este o lucrare a harului lui Dumnezeu care ne luminează mintea, ne încălzește inima și ne mișcă voia, ca să primim și să ținem cu nestrămutare, ca adevăr neîndoielnic, tot ce a descoperit Dumnezeu. Ea este însă totodată, și un merit al omului, pentru că numai cine voiește crede. De aceea, Dumnezeu răsplătește pe cei care cred și pedepsește pe cei ce nu cred: „Cel ce va crede și se va boteza, zice Mântuitorul, se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi" (Marcu 16, 16).

Cuvintele „tot ce a descoperit Dumnezeu" însemnează că orice creștin trebuie să creadă tot ce a făcut cunoscut Dumnezeu, pentru mântuirea lumii, prin patriarhii și proorocii Vechiului Testament și prin Iisus Hristos și sfinții Apostoli, în Noul Testament.

4. Unde se află descoperirea dumnezeiască?

Descoperirea dumnezeiască sau cuvântul lui Dumnezeu se cuprinde în Sfânta Scriptură sau Biblie și în Sfânta Tradiție, care, din această pricină se numesc și izvoare ale credinței.

5. Ce este Sfânta Scriptură?

Sfânta Scriptură sau Biblia este o adunare de cărți care au fost scrise de bărbați sfinți sub insuflarea Sfântului Duh și despre care Biserica învață că în ele este scris cuvântul lui Dumnezeu.

Ea constă din două părți: din Legea Veche sau Vechiul Testament, care cuprinde cuvântul lui Dumnezeu descoperit lumii înainte de Iisus Hristos, și din Legea Nouă sau Noul Testament, care cuprinde cuvântul lui Dumnezeu descoperit prin Iisus Hristos și prin sfinții apostoli.

6. Ce este Sfânta Tradiţie?

Sub numele de Sfânta Tradiție se includ acele învățături pe care sfinții apostoli le-au propovăduit, dar nu le-au scris și care, prin urmare, au trecut de la om la om și din generație în generație numai prin viu grai. Mai târziu, ele au fost scrise de sfinții părinți și astfel se păstrează până astăzi neschimbate în scrierile lor și în cărțile bisericești.

Sfânta Tradiție are aceeași valoare pentru credință ca și Sfânta Scriptură, pentru că este tot descoperirea lui Dumnezeu. Ba încă ea este mai veche și mai răspândită decât Sfânta Scriptură, căci de la Adam până la Moise n-au fost cărți scrise. Mântuitorul Însuși n-a scris nimic, iar sfinții apostoli au propovăduit mai întâi numai prin cuvânt și abia mai pe urmă unii din ei au și scris, și, în sfârșit, nu toți oamenii pot avea la îndemână și citi Sfânta Scriptură, pe când de cuvântul vorbit se împărtășesc toți. Ca atare, ea întregește Sfânta Scriptură.

7. Se poate adeveri că Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie sunt cuvântul lui Dumnezeu?

Da, se poate adeveri pe mai multe căi și anume:

a) Înălțimea învățăturii cuprinse în ele este o dovadă inconstabilă că această învățătură n-a putut fi dată de mintea omenească, ci numai de Dumnezeu;

b) Curăția acestei învățături arată că ea nu poate proveni decât de la Dumnezeu;

c) Proorocirile și minunile săvârșite de mulți sfinți, propovăduitori ai cuvântului lui Dumnezeu, sunt adeverirea deplină a faptului că ei lucrau cu puterea lui Dumnezeu;

d) Roadele frumoase pe care le-a dat învățătura creștină, oriunde a fost pusă în practică din toată inima, și binefacerile pe care ea le-a răspândit cu îmbelșugare în lume sunt, de asemenea, dovezi că ea este cuvântul lui Dumnezeu;

e) În sfârșit, minunata întemeiere, răspândire și păstrare a Bisericii creștine, depozitarea cuvântului lui Dumnezeu ne încredințează că ceea ce ea numește Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție este cu adevărat cuvântul lui Dumnezeu.

8. În ce chip trebuie să primească creştinul Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie?

Creștinul adevărat trebuie să creadă cu nestrămutare tot ce se cuprinde în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție sau în cuvântul lui Dumnezeu, așa cum învață sfânta noastră Biserică ortodoxă. Aceasta însemnează că nu este îngăduit nimănui să înțeleagă cuvântul lui Dumnezeu după dorința sa proprie, ci numai cum îl explică și lămurește Biserica, pentru că numai ea are darul de a nu putea greși. Doar Biserica are și cunoștințele necesare și ajutorul și luminarea Sfântului Duh, spre a putea înțelege și lămuri textele greu de înțeles din Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Cine nu ascultă de ea cade în rătăcire și-și pierde sufletul.

Protestanții nu recunosc Sfânta Tradiție ca izvor al credinței, ci numai Sfânta Scriptură, pe care o înțelege și explică fiecare cum poate, iar nu cum învață Biserica. Din această cauză s-au ivit în sânul protestantismului o mulțime de secte, adică de abateri de la învățătura reformatorilor lor, Luther și Calvin. Romano-catolicii recunosc, ca și noi, Sfânta Tradiție deopotrivă cu Sfânta Scriptură, dar au introdus învățătura că papa este Tradiția vie și prin aceasta au falsificat adevărata Tradiție Sfântă.

9. Este de trebuinţă credinţa pentru mântuire?

Credința este de neapărată trebuință pentru mântuire, căci Mântuitorul zice: „Cel ce nu va crede se va osândi" (Marcu 16, 16), iar Sfântul Apostol Pavel ne asigură că „fără credință este cu neputință a plăcea lui Dumnezeu" (Evrei 11, 6). Nu însă orice credință mântuiește pe om, ci numai adevărata credință în Iisus, pe care o păstrează și propovăduiește sfânta noastră Biserică. Nu poate mântui altă credință decât cea în Iisus Hristos, pentru că El singur este Mântuitorul lumii și nu este adevărată și mântuitoare credință în Iisus Hristos decât credința sfintei noastre Biserici ortodoxe, pentru că ea singură este adevărata Biserică a lui Hristos, cea care a păstrat fără schimbare, în curgerea veacurilor, învățătura primită de la El prin cuvântul și scrisul sfinților apostoli.

10. Cum trebuie să fie credinţa mântuitoare?

Pentru a ne putea mântui, credința trebuie să fie: deplină, tare, statornică și vie. Credința este deplină când ținem toate, iar nu numai unele din cele ce ne învață Biserica. Tare este credința când credem fără a ne îndoi, iar statornică, atunci când o mărturisim cu curaj și suntem gata a ne da chiar și viața pentru a nu ne lepăda de ea. În sfârșit, credința este vie când trăim în totul așa cum poruncește ea.

11. Unde se cuprinde învăţătura credinţei creştine?

Învățătura credinței creștine se cuprinde, pe scurt, în Simbolul credinței sau Crez, care a fost alcătuit de sinoadele ecumenice de la Niceia și Constantinopol și sună astfel:

1. Cred întru Unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute.

2. Și întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii; Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu făcut; Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut.

3. Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om.

4. Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont și a pătimit și S-a îngropat.

5. Și a înviat a treia zi, după Scripturi.

6. Și S-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui.

7. Și iarăși va să vină cu slavă să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

8. Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, Care din Tatăl purcede; Cela ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin prooroci.

9. Și întru Una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică.

10. Mărturisesc un Botez spre iertarea păcatelor.

11. Aștept învierea morților.

12. Și viața veacului ce va să fie. Amin.

Articolul 1 al Crezului

„Cred întru Unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul,
Făcătorul cerului și al pământului,
al tuturor celor văzute și nevăzute".

12. Ce învăţătură se cuprinde în acest articol?

În acest articol se cuprinde învățătura creștină despre Dumnezeu și despre însușirile Sale.

13. Ce este Dumnezeu şi ce trebuie să ştim despre El?

Dumnezeu este duh desăvârșit, făcător, țiitor și stăpân a tot ce există. De la El pornește tot binele.

Când zicem că Dumnezeu este duh, înțelegem că El este o ființă netrupească, înzestrat cu înțelegere, simțire și voire în cel mai înalt grad; iar când zicem că este duh desăvârșit, mărturisim că Dumnezeu întrunește în ființa Sa, în cea mai mare măsură, toate însușirile cele bune. Iată câteva din aceste însușiri:

Dumnezeu este:

a) Veșnic, adică n-are nici început nici sfârșit, nici nu S-a născut cândva, nici nu va pieri în veac, ci întotdeauna a fost, este și va fi, cum zice psalmistul David: „Mai înainte de a fi fost făcuți munții și a se fi zidit lumea, din veac și până în veac Tu ești, Dumnezeule" (Psalmul 89, 12);

b) neschimbător, adică rămâne veșnic același în Sine și în judecățile Sale;

c) pretutindeni de față, adică oriunde ne-am afla, El ne vede; în orice loc dăm de urmele măririi Sale, cerul și pământul sunt pline de îndurarea Sa;

d) atottțiitor, adică știe toate și întotdeauna și în chipul cel mai deplin, așa că de El nu poate fi nimic ascuns;

e) prea înțelept, adică a rânduit și conduce toate cu cea mai mare înțelepciune;

f) atotputernic, adică poate tot ce voiește și nimeni și nimic nu-I poate sta împotrivă;

g) prea sfânt, adică voiește și iubește numai binele și urăște răul;

h) prea bun, adică voiește făpturilor Sale numai binele și le dă atâtea și astfel de bunătăți câte și ce fel le sunt de folos;

i) prea drept, adică răsplătește binele și pedepsește răul după merit;

j) prea îndurat, adică ajută pe cei care se află în nevoi și iartă pe cei care se căiesc de greșelile făcute;

k) îndelung răbdător, adică așteaptă adesea mult timp până să-i pedepsească pe cei păcătoși, spre a le da astfel timp de îndreptare.

14. În ce chip cunoaştem pe Dumnezeu şi însuşirile Sale?

Pe Dumnezeu nu-L putem vedea cu ochii trupești, pentru că este duh, dar la cunoașterea Sa ajungem pe trei căi:

a) prin cercetarea cu luare aminte a lumii văzute, care nu s-a putut face ea însăși, nu se poate ține și conduce singură și nu poate fi cauza frumuseții și rânduielii ce se văd în ea, ci trebuie să aibă un făcător, susținător și conducător prea înțelept și atotputernic, care este Dumnezeu. Aceasta o descrie Psalmistul în cuvintele: „Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria" (Psalm 18, 1) ;

b) prin mărturia cugetului nostru, care ne spune că este un judecător nevăzut care răsplătește binele și pedepsește răul după dreptate;

c) prin descoperirea dumnezeiască: „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut niciodată. Fiul Cel unul născut, Care este în sânul Tatălui, Acela ne-a spus (despre El)" (Ioan 1, 18).

15. Pentru ce Dumnezeu se numeşte „Tatăl"?

Sfânta noastră Biserică învață că este un singur Dumnezeu, dar că în unica ființă dumnezeiască trebuie să deosebim trei fețe sau persoane dumnezeiești și, spre a nu le confunda una cu alta, numim pe una, Tatăl, pe alta, Fiul și pe alta, Duhul Sfânt. Fiecare din aceste trei persoane dumnezeiești este Dumnezeu desăvârșit, dar nu sunt totuși trei Dumnezei, ci unul singur. Mintea omenească nu poate cuprinde și înțelege această taină, deoarece Dumnezeu este nemărginit în ființa și în însușirile Sale, dar trebuie să fim pe deplin încredințați că așa este, căci Cel Care ne-a descoperit aceasta este Însuși Mântuitorul Hristos, Care zice: „Mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh" (Matei 28, 19). Și Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan zice: „Trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt și aceștia trei sunt una (Ep. I., 5, 7). Cele Trei Persoane sunt de aceeași ființă sau fire – adică nu este nici una mai mare sau mai desăvârșită decât alta. Fiecare din ele își are însă însușirile sale personale, așa că nu se pot confunda una cu alta. Aceste însușiri sunt: Tatăl nu este născut, Fiul este născut din Tatăl și Sfântul Duh purcede din Tatăl. Pentru că Fiul este născut din veci din Tatăl și Sfântul Duh purcede, de asemenea, din veci din Tatăl, Tatăl nu este nici mai vechi nici mai mare decât Fiul și decât Sfântul Duh. Cele trei persoane ale dumnezeirii se numesc printr-o singură expresie, „Prea Sfânta Treime".

16. Ce înseamnă cuvintele: „atotţiitorul, făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute?"

Prin aceste cuvinte mărturisim că Dumnezeu a făcut lumea și tot El o ține sau îi poartă de grijă.

17. Ce trebuie să ştim despre facerea lumii?

Lumea, adică cerul, pământul și toate corpurile cerești, împreună cu lucrurile și ființele ce sunt pe ele, nu este veșnică, nici nu are ființa de la sine, ci a fost făcută de Dumnezeu odată cu timpul. Dumnezeu a făcut lumea din nimic și numai cu cuvântul, adică a zis să se facă și s-a făcut totul. Scopul pentru care Dumnezeu a făcut lumea este ca ea să se împărtășească din nesfârșitele Lui bunătăți și să-L preaslăvească.

18. Pentru ce Dumnezeu nu se numeşte numai făcătorul cerului şi al pământului, ci şi al tuturor celor văzute şi nevăzute?

Se numește astfel pentru că, în afară de cer, cu corpurile cerești, și de pământ, Dumnezeu a făcut și lumea cea nevăzută, adică îngerii și sufletul omenesc. Îngerii sunt duhuri, ca și Dumnezeu, dar nu așa de desăvârșite ca El. Ei iau câteodată forme văzute și chip omenesc, pentru că sunt slujitorii lui Dumnezeu și învață și povățuiesc pe oameni spre bine. Nu toți îngerii sunt însă buni, ci unii din ei s-au răsculat împotriva lui Dumnezeu și s-au împietrit în rău, așa că nu fac niciodată bine, ci numai rău și amăgesc și pe om la rău. Îngerii răi se mai numesc și diavoli. De ispitele lor scăpăm prin post, rugăciune și luare aminte asupra gândurilor simțirii și faptelor noastre, ca să nu cădem în cursele lor. Precum îngerii răi nu pot face decât rău, tot astfel îngerii buni nu pot face decât bine. Cei dintâi petrec în iad și sunt cu totul nefericiți, iar ceilalți, în cer, în apropierea tronului lui Dumnezeu, și sunt pe deplin fericiți.

19. Cum a făcut Dumnezeu lumea văzută?

Lumea văzută a fost făcută de Dumnezeu din nimic și treptat. Înțeleptul Moise descrie în cartea Facerii cum a făcut Dumnezeu pământul și vietățile de pe el în șase zile. Când pământul a fost ca o locuință gata care-și așteaptă numai stăpânul, atunci Dumnezeu l-a făcut și pe om.

20. Cum a fost făcut omul?

Omul a fost făcut în chip cu totul deosebit de restul lumii, căci pentru celelalte făpturi, Dumnezeu numai a poruncit să se facă și s-au făcut, pe când trupul omului a fost făcut de Însuși Dumnezeu din pământ și împreunat cu suflet nemuritor. Cu alte cuvinte, omul a fost făcut, cum zice Sfânta Scriptură, „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu", cuvinte prin care trebuie să înțelegem că sufletul omului a fost înzestrat cu judecată și voie liberă, și că, prin săvârșirea neîntreruptă a binelui, omul putea ajunge la sfințenie și la asemănarea cu Dumnezeu. Fiind după suflet asemenea cu Dumnezeu și cu îngerii, iar după trup, asemenea cu restul viețuitoarelor pământești, omul unea, așadar, în ființa sa, lumea văzută cu cea nevăzută și se apropia în vrednicie de îngeri, cum zice Psalmul: „L-ai făcut cu puțin mai mic decât îngerii; cu mărire și cu cinste L-ai încununat" (Psalm 8, 7). Pentru aceea, el era stăpân peste întreg pământul, cum se zice în același loc: „L-ai rânduit domn peste lucrurile mâinilor tale. Toate le-ai pus sub picioarele lui: oile și boii toți, ba și dobitoacele câmpului, păsările cerului și peștii mării, tot ce străbate cărările mărilor". Pe lângă aceasta, Dumnezeu a așezat cea dintâi pereche de oameni, pe Adam și pe Eva, într-o grădină mare și frumoasă, numită eden sau rai, în care creșteau tot felul de pomi roditori, așa că ei își puteau agonisi cele trebuitoare pentru trai fără prea mare osteneală. Având

cugetul împăcat, pentru că Îl cunoșteau și cinsteau pe Dumnezeu după cuviință, și nelipsindu-le nimic, cei dintâi oameni erau fericiți și tot astfel aveau să fie și urmașii lor în veacul veacului.

21. Cum au pierdut oamenii starea de fericire de la început?

Dumnezeu a pus la încercare pe Adam și pe Eva, poruncindu-le să nu mănânce din roadele unui anume pom, pentru ca astfel să-i facă statornici în bine. Ei însă au ascultat mai mult de amăgirea diavolului decât de cuvintele lui Dumnezeu și au călcat acea poruncă. Urmarea a fost că ei s-au înstrăinat de Dumnezeu, au fost alungați din rai, au pierdut nemurirea trupească, li s-a întunecat mintea, li s-a stricat inima și le-a slăbit voința și au fost osândiți să îndure oboseli, necazuri, nevoi și dureri de tot felul. Păcatul săvârșit de cei dintâi oameni a fost mare, pentru că prin el s-a nesocotit unica poruncă pe care Dumnezeu o dăduse oamenilor și s-a rupt astfel legătura dintre Dumnezeu și om. Vina păcatului a trecut de la Adam și Eva la toți urmașii lor, toți au păcătuit și astfel nici un om nu se naște fără de păcat. Acest păcat, cu care ne naștem fiecare și care este rădăcina din care odrăslesc toate celelalalte păcate, se numește păcat strămoșesc sau originar.

Romano-catolicii învață că prin păcatul originar puterile firești ale omului n-au slăbit mult, așa că el poate săvârși fapte bune și fără ajutorul harului dumnezeiesc. Protestanții dimpotrivă, zic că puterile firești ale omului s-au nimicit prin păcatul originar și omul nu poate face fără ajutorul lui Dumnezeu decât păcate. Și unii și alții rătăcesc, căci după primii ar urma că aproape nu mai era nevoie să vină în lume Iisus Hristos, spre a mântui pe om, iar după protestanți, omul nu contribuie la mântuirea sa, ci ea este numai dăruită de Dumnezeu. Biserica noastră ține calea de mijloc. Ea învață că puterile firești ale omului au slăbit prin păcatul origi-

nar, dar nu atât de mult încât omul să nu mai poată face nici o faptă bună, nici atât de puțin încât să nu mai aibă trebuință de ajutorul lui Dumnezeu pentru mântuire.

22. A lăsat Dumnezeu pe oameni în rătăcirea lor?

Deoarece Dumnezeu a făcut lumea numai din dragoste și îi poartă necontenit de grijă, fapt pentru care Îl numim „Atottțiitor", nu poate să lase pradă pierzării tocmai făptura Sa cea mai de seamă de pe pământ, adică pe om. De aceea, El a făgăduit strămoșilor noștri, la alungarea lor din rai, un Mântuitor Care să împace pe oameni cu Dumnezeu. Acesta este Domnul nostru Iisus Hristos. De la săvârșirea păcatului strămoșesc și până la venirea în lume a Mântuitorului făgăduit au trecut însă mai multe mii de ani, timp în care omenirea s-a afundat din ce în ce mai mult în păcat. Dumnezeu a trimis atât de târziu pe Mântuitorul pentru ca oamenii să aibă timpul și putința să-și cunoască starea de plâns în care ajunseseră și să se convingă că mântuirea nu poate veni decât de la Dumnezeu. Totuși, nici în curgerea timpului de la Adam până la Iisus Hristos, Dumnezeu n-a părăsit omenirea cu totul, ci a călăuzit-o și pregătit-o pentru primirea Mântuitorului.

23. A pregătit Dumnezeu pe toţi oamenii la fel pentru primirea Mântuitorului?

Nu, ci în două feluri deosebite și anume într-un fel pe iudei și într-altfel pe păgâni. Iudeilor le-a dat îndrumări sigure și lămurite prin Lege și prin porunci, iar pe păgâni i-a lăsat să caute ei singuri calea către cer, îndreptându-le pașii numai din când în când, prin bărbați înțelepți, prin pedepse și prin venirea în legătură cu iudeii, de la care au luat cunoștință de cuprinsul cărților sfinte.

Articolul 2

„Și într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu,
Unul Născut, Care din Tatăl S-a născut
mai înainte de toți vecii; Lumină din Lumină,
Dumnezeu adevărat, din Dumnezeu adevărat, născut, iar
nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl prin Care toate s-au făcut”

24. Ce învăţăm din acest articol?

Din acest articol învățăm mai întâi că Iisus Hristos este Mântuitorul făgăduit și apoi că El este Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat.

25. În care cuvinte se spune că Iisus este Mântuitorul făgăduit?

Însuși numele Domnului spune aceasta, căci cuvântul **Iisus** înseamnă, în limba ebraică, Mântuitor sau Răscumpărător, cum a zis Arhanghelul Gavriil către Sfântul și Dreptul Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare: „...și vei naște un fiu și vei chema numele lui Iisus, căci El va mântui pe poporul său de păcate” (Mat. 1, 21), iar cuvântul **Hristos** înseamnă, în greacă, Uns, și unși erau la evrei proorocii, preoții și împărații, de unde urmează că Iisus Hristos este prooroc, preot și împărat.

26. De unde ştim că Iisus Hristos este într-adevăr Mântuitorul făgăduit?

Știm că Iisus Hristos este Mântuitorul făgăduit din faptul că în Persoana Sa s-au împlinit toate proorocirile, preînchipuirile Vechiului Testament despre Mântuitorul așteptat de drepții poporului israelit.

27. Ce anume s-a proorocit despre Mântuitorul?

S-au proorocit:

a) timpul și locul nașterii Lui;

b) împrejurările vieții, ale patimilor și ale morții Lui;

c) învierea și înălțarea Sa la cer;

d) întemeierea și răspândirea Bisericii Sale.

28. Care sunt cele mai însemnate preînchipuiri despre Mântuitorul?

a) Dreptul Abel, patriarhii Isac și Iosif, împăratul și psalmistul David, mielul pascal și șarpele de aramă au preînchipuit patimile Domnului;

b) Marele preot Melchisedec a preînchipuit preoția Sa;

c) Corabia lui Noe a preînchipuit Biserica Sa, Marea Roșie, botezul, mana din pustie, sfânta împărtășanie, iar templul din Ierusalim, cu obiectele din el și cu jertfele ce se aduceau de preoți, iarăși Biserica, cu toate sfintele slujbe.

29. Pentru ce zicem că Iisus Se numeşte prooroc preot şi împărat?

Domnul Iisus Se numește:

a) prooroc, pentru că El a făcut cunoscute oamenilor tainele lui Dumnezeu și i-a învățat tot ce trebuie să creadă, să facă și să nădăjduiască pentru a se mântui;

b) preot, pentru că S-a jertfit pe Sine Însuși pe cruce și se jertfește zilnic pe sfântul altar pentru iertarea păcatelor lumii;

c) împărat, pentru că a întemeiat și conduce până la sfârșitul veacurilor împărăția Sa duhovnicească, adică Sfânta Biserică.

30. În ce sens numim pe Iisus Hristos Domn?

Iisus Hristos Se numește Domn în înțelesul de Dumnezeu adevărat, pentru că Domn este una din numirile ce se dau lui Dumnezeu.

31. Ce înseamnă cuvintele: „Fiul lui Dumnezeu, Unul Născut”?

Aceste cuvinte înseamnă că Iisus este unicul Fiu adevărat al lui Dumnezeu, pe când creștinii și drepții care se numesc, de asemenea, fii ai lui Dumnezeu sunt fii numai prin dar sau prin adopțiune, cum zice Apostolul: „Iar celor ce L-au primit pe El (adică pe Iisus Hristos) le-a dat putere ca să se facă fiii lui Dumnezeu” (Ioan 1, 13).

32. Când S-a născut Fiul lui Dumnezeu din Dumnezeu Tatăl?

Mai înainte de toți vecii.

33. Ce înseamnă cuvintele: „Lumină din Lumină”?

Aceste cuvinte lămuresc întrucâtva taina nepătrunsă de mintea omenească a nașterii Fiului din Tatăl. Ele vor să spună că, precum se aprinde o lumină dintr-alta, așa S-a născut Dumnezeu-Fiul din Dumnezeu-Tatăl și că, precum o lumină aprinsă dintr-alta are întocmai aceleași însușiri, tot astfel și Dumnezeu-Fiul și Dumnezeu-Tatăl. Pentru aceasta se și zice mai departe: „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu făcut (creat), Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut”, cuvinte care arată că Dumnezeu Fiul este Dumnezeu adevărat, ca și Tatăl, că este din însăși ființa Tatălui și de aceea este de o ființă cu El și împreună.

34. Cine ne încredinţează că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu adevărat?

Despre aceasta ne încredințează Dumnezeu - Tatăl, Care a zis despre Iisus Hristos, la botezul și la schimbarea Sa la față:

„Acesta este Fiul meu Cel iubit”.

Ne încredințează Domnul Iisus Hristos Însuși:

a) prin mărturisirea, de mai multe ori repetată, că El este Fiul lui Dumnezeu, de o ființă cu Dumnezeu-Tatăl și cu aceleași însușiri ca El;

b) prin sfințenia vieții Sale, prin înălțimea învățăturii date și a minunilor săvârșite;

c) prin strălucita Sa înviere și înălțarea la ceruri.

Ne încredințează apoi Sfinții Apostoli, care Îl numesc pe Hristos Dumnezeu adevărat și învață că are însușiri dumnezeiești și că I se cuvine închinare ca lui Dumnezeu.

Ne încredințează, în sfârșit, Sfânta Tradiție, Care a socotit întotdeauna pe Mântuitorul Hristos Dumnezeu adevărat.

Articolul 3

„Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din cer și s-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om".

35. Ce ne învaţă acest articol?

Acest articol ne învață că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru mântuirea noastră.

36. Cum S-a făcut Fiul lui Dumnezeu om?

Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om luând trup din preacurata Fecioară Maria, care n-a cunoscut bărbat, ci a fost umbrită de Duhul Sfânt. Făcându-se om, Iisus Hristos nu S-a dezbrăcat de dumnezeire, ci a fost Dumnezeu adevărat. Ca Dumnezeu, El și-a păstrat toate însușirile dumnezeirii, iar ca om, a avut trup și suflet omenesc și a fost în totul asemenea nouă, afară de aceea că n-a fost supus păcatului. De aceea zicem că Iisus Hristos a avut două firi, dumnezeiască și omenească, și două voințe și lucrări corespunzătoare celor două firi și-L numim Dumnezeu-om.

37. Care este Numele şi cinstea ce se cuvine să dăm Maicii Domnului Hristos?

Pentru că Sfânta Fecioară Maria L-a născut pe Mântuitorul în chip minunat și pentru că a rămas fecioară și după naștere, îi zicem Fecioară preacurată și pururea Fecioară, iar pentru că Fiul ei n-a fost numai om, ci și Dumnezeu, îi zicem și Născătoare de Dumnezeu și o cinstim mai mult decât pe toți sfinții și îngerii, rugând-o să mijlocească la Dumnezeu pentru mântuirea noastră.

Articolul 4

„Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, a pătimit și S-a îngropat".

38. Ce ne învaţă acest articol?

Acest articol ne învață că Iisus Hristos a pătimit și a murit pe cruce pentru păcatele noastre și că a fost îngropat.

39. Ce trebuie să credem despre patimile Domnului?

Trebuie mai întâi să credem:

a) că Iisus a pătimit de bună voie pentru noi, ca să ne mântuiască din robia păcatului;

b) că El a pătimit numai ca om, adică a simțit dureri numai firea Sa omenească, căci firea dumnezeiască nu putea pătimi, nici muri;

c) că totuși firea dumnezeiască nu s-a despărțit de cea omenească nici în timpul patimilor, ci numai a fost fără de patimă;

d) că prin patimile și moartea Domnului am fost răscumpărați din păcat și ne-am împăcat cu Dumnezeu, făcându-ne fii ai Săi;

e) că prin patimile Sale, Iisus Hristos a câștigat mântuirea pentru toți oamenii, dar dacă nu toți se mântuiesc, vina este a lor, căci nu fac ceea ce trebuie pentru a se mântui.

40. În ce chip ne mântuim prin patimile şi moartea Domnului?

Precum prin greșeala lui Adam suntem vinovați de păcat și supuși blestemului și morții, pentru că suntem urmașii lui, tot astfel patimile și moartea Domnului Hristos ne mântuim de păcat, de blestem și de moarte, dacă ne facem urmașii Lui, adică dacă avem credință vie, dacă primim sfântul botez și dacă urmăm în tot învățătura și pilda Lui.

41. Ce trebuie să credem despre Sfânta Cruce?

Fiindcă Mântuitorul a pătimit și a murit pe cruce și deci prin ea ne-a venit mântuirea, trebuie să cinstim sfânta Cruce ca pe un lucru de mare preț. Ea este semnul văzut al deosebirii dintre creștini și necreștini și are puterea să alunge duhurile rele. De aceea trebuie să ne facem semnul Crucii cât mai des.

Articolul 5

„Și a înviat a treia zi, după Scripturi”

42. Ce învăţăm din acest articol?

Din acest articol învățăm că Iisus Hristos a biruit moartea și a înviat a treia zi după îngroparea Sa, așa cum se prezisese în Sfintele Scripturi.

43. De unde ştim noi că Iisus a înviat cu adevărat?

Știm că Iisus a înviat cu adevărat din mărturia sfinților Lui ucenici și apostoli, care L-au văzut după înviere, au vorbit și au umblat împreună cu Dânsul. Despre aceasta au propovăduit ei apoi lumii ca despre cea mai mare minune și nici prigonirile de tot felul, nici moartea martirică nu i-au putut face să tăinuiască Învierea Domnului.

44. La ce ne foloseşte Învierea lui Hristos?

Învierea Domnului ne este de cel mai mare folos, pentru că:

a) ne întărește în credința că El este Dumnezeu adevărat, stăpân al vieții și al morții și Mântuitorul lumii;

b) ne dă asigurarea că și noi vom învia în ziua de apoi;

c) ne îndeamnă să ne străduim chiar în această viață să înviem din moartea păcatului la o viață nouă și sfântă.

Articolul 6

„Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui".

45. Ce învăţătură se cuprinde în acest capitol?

În acest capitol se cuprinde învățătura despre înălțarea Domnului cu trupul la cer, după 40 de zile de la învierea Sa.

46. Pentru ce S-a înălţat Iisus la cer?

Domnul Iisus S-a înălțat la cer:

a) ca să ia din nou în stăpânire slava dumnezeiască pe care o avusese înainte de întrupare;

b) ca să-L trimită apostolilor săi pe Sfântul Duh;

c) ca să fie mijlocitorul nostru pe lângă Dumnezeu-Tatăl;

d) ca să deschidă și să pregătească celor drepți locuința cerească.

47. Ce trebuie să mai ştim despre înălţarea Domnului?

Trebuie să știm că Domnul S-a înălțat la cer numai cu trupul, căci, ca Dumnezeu, era și este în același timp și în cer și pe pământ și în tot locul și că șederea Sa de-a dreapta Tatălui înseamnă că El stăpânește, împreună cu Tatăl, lumea văzută și nevăzută.

Articolul 7

„Și iarăși va să vie cu slavă să judece viii și morții,
a Cărui împărăție nu va avea sfârșit”

48. Ce se învaţă în acest articol?

În acest articol se învață că Iisus Hristos va veni a doua oară, la sfârșitul lumii, cu slavă și cu putere multă, ca să judece pe toți oamenii.

49. Cum se numeşte judecata de la sfârşitul lumii?

Această judecată se numește judecata de apoi sau de pe urmă, fiindcă după ea nu va mai fi alta.

Se mai numește și judecata obștească, pentru că atunci vor fi judecați toți oamenii.

50. De ce vor da oamenii seama la judecata de apoi?

La judecata de apoi, oamenii vor da seama atât de faptele, cât și de cuvintele și de gândurile lor.

51. Cum se va face judecata de apoi?

Judecata de apoi se va face astfel: Iisus Hristos va veni pe norii cerului, înconjurat de sfinții îngeri, și va sta pe tronul de judecată. Înaintea Sa se vor aduna toate semințiile pământului și vor fi împărțite în două cete: de-a dreapta preaînaltului Judecător vor sta oamenii buni, iar de-a stânga, cei răi. Apoi se vor da pe față faptele, cuvintele și gândurile fiecăruia și se va rosti hotărârea în virtutea căreia cei buni se vor duce în cer, iar cei răi, în iad.

52. Ce înţelegem prin cer?

Cerul este locul și starea de fericire veșnică și deplină, în care sufletele se bucură de vederea lui Dumnezeu și de petrecerea în nemijlocită apropiere de Dânsul.

53. Ce înţelegem prin iad?

Prin iad înțelegem locul și starea de chin veșnic a sufletelor care stau împreună cu diavolii și departe de Dumnezeu.

54. Mai este vreo judecată în afară de cea de apoi sau obştească?

În afară de judecata de apoi sau obștească, mai este o judecată particulară, căreia îi este supus sufletul fiecărui om îndată după moarte, adică la despărțirea lui de trup. Fericirea pe care o gustă sufletele celor drepți și chinurile la care sunt supuse sufletele celor păcătoși după această judecată, până la judecata de apoi, nu sunt depline, nici definitive.

55. Pentru ce se mai ţine judecata de apoi, dacă omul este judecat îndată după moarte?

Judecata de apoi se ține:

a) pentru ca înțelepciunea și dreptatea lui Dumnezeu să fie cunoscute de toți oamenii;

b) pentru ca atât fericirea celor buni, cât și nefericirea celor răi să fie depline, căci de atunci înainte, fiecare suflet va fi unit cu trupul pe care l-a avut în viața pământească și astfel se vor împărtăși împreună de bine sau rău.

Articolul 8

„Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul care din Tatăl purcede, Cela ce împreună cu Tatăl și Fiul este închinat și mărit, Care a grăit prin prooroci".

56. Ce învăţătură se cuprinde în acest articol?

În acest capitol se cuprinde învățătura despre Sfântul Duh, a treia persoană sau ipostas al Sfintei Treimi și anume:

a) că El este Dumnezeu adevărat;

b) că este Domn de viață făcător;

c) că a grăit prin prooroci.

57. De unde ştim că Duhul Sfânt este Dumnezeu adevărat?

Din Sfânta Scriptură și din Sfânta Tradiție, care învață:

a) că Sfântul Duh este de-o ființă cu Tatăl, căci purcede din El;

b) că este deopotrivă cu Tatăl și cu Fiul, căci Îi atribuie însușiri și lucrări dumnezeiești și-I dau închinare dumnezeiască.

58. Pentru ce a treia persoană a Sfintei Treimi se numeşte „Duh Sfânt" şi „Domn de viaţă făcător"?

Cele trei persoane ale Dumnezeirii sunt duh desăvârșite și Li se cuvine numele de Domn. A treia persoană se numește îndeosebi Duh Sfânt și Domn de viață făcător, pentru că Ea îndeosebi revarsă asupra noastră harul lui Dumnezeu-Tatăl, câștigat lumii de Dumnezeu-Fiul, ne curățește de păcate, ne sfințește și ne face părtași vieții veșnice.

59. Cum lucrează Sfântul Duh?

Sfântul Duh lucrează atât asupra Bisericii, pe care o învață și o conduce de-a pururi, în chip nevăzut, cât și asupra sufletului fiecărui credincios în parte, luminându-l, sfințindu-l, întărindu-l și mângâindu-l prin primirea sfintelor taine și a celor șapte daruri ale Sale și anume: înțelepciunea, înțelegerea, sfatul, tăria, cunoștința, pietatea și temerea de Dumnezeu. De aceea, El se mai numește și Mângâietorul, iar trupurile celor drepți se numesc „temple ale Duhului Sfânt".

60. Cum trebuie să înţelegem cuvintele „Care a grăit prin prooroci"?

Cuvintele „care a grăit prin prooroci" înseamnă că Sfântul Duh a insuflat pe scriitorii cărților Sfintei Scripturi, descoperindu-le adevărul dumnezeiesc și ferindu-i de rătăcire, cum zice Sfântul Apostol Petru: „Nu prin voia oamenilor s-a făcut cândva proorocie, ci, purtați fiind de Duhul Sfânt, au grăit oamenii lui Dumnezeu".

Romano-catolicii, mai întâi, și după ei protestanții învață, că Sfântul Duh purcede și de la Fiul, iar nu numai de la Tatăl, ceea ce este o mare rătăcire sau erezie, de care trebuie să ne ferim.

Articolul 9

„Și într-una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică".

61. Ce este Biserica?

Biserica este obștea tuturor oamenilor care țin și mărturisesc învățătura lui Iisus Hristos. Ea a fost întemeiată de Mântuitorul ca așezământ prin care se poate dobândi iertarea păcatelor și împăcarea omului cu Dumnezeu, căci ei i-au fost încredințate propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, săvârșirea sfintelor taine și slujbe dumnezeiești și conducerea credincioșilor pe calea mântuirii. De aceea, în afară de ea nu este mântuire sau, cum zice sfântul Ciprian „Nu poate avea pe Dumnezeu Tată cine n-are Biserica mamă". Și într-adevăr, Biserica este mama noastră sufletească sau duhovnicească.

62. Sunt toţi fiii Biserici egali?

Biserica fiind o mare adunare de oameni, nu se poate ca toți fiii sau membrii ei să fie egali, pentru că în ea trebuie să domnească ordinea și rânduiala și acestea nu se pot păstra fără ca unii să conducă, iar alții să asculte. Conducătorii sunt clericii, adică episcopii, preoții și diaconii, de care trebuie să asculte toți credincioșii, adică laicii sau mirenii. Clericii se mai numesc și păstori sufletești, iar laicii, turmă cuvântătoare. Această rânduială a așezat-o Însuși Mântuitorul Hristos, Care este nu numai întemeietorul, ci și Capul Bisericii, Cel Care o conduce de-a pururi, în chip nevăzut. Nici chiar membrii ierarhiei nu sunt egali între ei. Cei mai mari sunt episcopi care țin locul sfinților apostoli, după ei vin preoții, ca urmași ai celor 70 de ucenici ai Domnului, și apoi

diaconii, urmașii celor șapte diaconi rânduiți în Ierusalim de sfinții apostoli.

63. Cum este cârmuită Biserica?

Pentru că în Biserică sunt în toată vremea mai mulți episcopi, aceștia nu lucrează fiecare independent, ci, atunci când este necesar, se adună toți sau cât mai mulți la un loc și hotărăsc cele cu privire la bunul mers al Bisericii. Hotărârile luate se țin apoi și se aplică de către fiecare episcop în bisericile încredințate supravegherii sale. Aceste adunări ale episcopilor se numesc sinoade sau soboare și ele sunt cea mai înaltă autoritate bisericească, căci au puterea de a judeca și pe episcopi. În vremurile vechi s-au ținut șapte soboare ecumenice, adică la care au luat parte episcopi din toată lumea creștină și ale căror hotărâri sunt respectate și azi de toate Bisericile. În vremurile noastre și însă de multă vreme, asemenea sinoade nu se mai țin, ci fiecare Biserică națională își are sinodul ei. Astfel Biserica română, greacă, sârbă, etc. își are fiecare sinodul ei după care se cârmuiește.

64. Pentru ce Biserica se numeşte: una, sfântă, sobornicească şi apostolească?

Biserica se numește una, pentru că unul este Capul și Întemeietorul ei, Mântuitorul Iisus Hristos. Diferitele Biserici ortodoxe naționale nu sunt, dar, Biserici aparte, ci membre ale unicului trup al Bisericii Creștine.

Biserica se numește sfântă, pentru că sfânt este Capul și Întemeietorul ei și pentru că El Însuși a sfințit-o prin patimile Sale și i-a dat puterea de a curăți păcatele, adică de a sfinți pe oameni. Sfințenia ei nu este atinsă prin aceea că în sânul ei trăiesc și cei păcătoși, pentru că aceștia sau se pocăiesc de păcate și se fac adevărați fii ai ei sau se taie de la trupul ei ca niște mădulare moarte, dacă rămân în păcate.

Sobornicească este Biserica, pentru că se întemeiază pe sfintele soboare ale întregii lumi pentru că este menită - ca și un mare sobor – să cuprindă în sânul său pe toți oamenii.

Apostolească este Biserica, pentru că ține învățătura Domnului, așa cum i-a fost dată de sfinții apostoli.

65. Care este adevărata Biserică creştină?

În afară de Biserica noastră ortodoxă, mai sunt Biserica romano-catolică și protestantă, precum și o mulțime de Biserici ieșite din descompunerea protestantismului. Dintre toate însă, numai Biserica ortodoxă este adevărata Biserică creștină, pentru că ea singură a păstrat neschimbate învățătura și rânduielile date de Mântuitorul Hristos, așa cum le-au propovăduit Sfinții Apostoli, pe când celelalte Biserici s-au abătut de la ele și le-au schimbat. De aceea, în Biserica noastră se ajunge mai sigur la mântuire și creștinul ortodox trebuie să se simtă mândru că este fiul acestei Biserici, să nu se lase cumva ademenit de amăgirile celor de altă credință și să caute să aducă și pe alții la adevărata credință, cum aduce păstorul în staul oile rătăcite.

66. Ce cere Biserica de la noi?

Biserica cere de la fiecare dintre noi, dacă vrem să ne numim cu adevărat fiii săi și să fim fericiți în viața aceasta și în cea viitoare, să păzim poruncile ei.

67. Câte şi care sunt poruncile Bisericii?

Poruncile Bisericii sunt nouă și anume:

1. Să ne rugăm lui Dumnezeu și să mergem la biserică duminicile si sărbătorile.

2. Să ținem posturile.

3. Să-i cinstim pe preoți.

4. Să ne spovedim păcatele și să ne împărtășim cu sfintele taine cât mai des.

5. Să nu citim cărți eretice.

6. Să ne rugăm pentru toți dregătorii bisericești și laici.

7. Să ținem posturile și rugăciunile rânduite îndeosebi de mitropolitul sau episcopul locului.

8. Să nu răpim avutul Bisericii.

9. Să nu facem nuntă în post.

Articolul 10

„Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor"

68. Despre ce ne învaţă articolul?

Acest articol ne învață despre taina sfântului botez.

69. Ce este o sfântă taină?

O sfântă taină este o lucrare văzută, instituită de Mântuitorul Hristos, prin care se varsă în sufletul credincioșilor harul cel nevăzut al lui Dumnezeu.

70. Ce este harul?

Harul sau grația este ajutorul pe care ni-l dă Dumnezeu, ca să putem dobândi mântuirea. El ni se dă pentru jertfa Mântuitorului: „Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița de viță nu poate aduce roade de sine, de nu va rămânea în viță, așa nici voi, de nu veți rămânea în Mine. Eu sunt vița, voi mlădițele. Cel ce rămâne în Mine și Eu în el aduce roadă multă, căci fără de Mine nu puteți face nimic (Ioan, 15, 45). Cu harul lui Dumnezeu sunt ceea sunt zice Sfântul Apostol Pavel" (II Corint 15, 10).

71. Ce lucrări deosebim la o sfântă taină?

La orice sfântă taină deosebim trei lucruri și anume:

1. Lucarea văzută; 2. harul nevăzut și 3. așezarea ei de Iisus Hristos.

72. Câte sfinte taine are Biserica noastră?

Biserica noastră are șapte sfinte taine, care sunt:

1. Botezul, 2. ungerea cu sfântul mir, 3. spovedania, pocăința, 4. sfânta împărtășanie, 5. nunta, 6. preoția și 7. maslul.

Protestanții recunosc numai două sfinte taine și anume botezul și sfânta împărtășanie, la care unii din ei adaugă și pocăința. Neavând însă preoți, tainele săvârșite de ei n-au nici o putere.

73. Cine poate săvârşi sfintele taine?

Sfintele taine se pot săvârși numai de preot și de episcop și anume episcopul săvârșește toate sfintele taine, iar preotul, șase din ele, adică nu poate săvârși taina preoției. Singură taina botezului poate fi săvârșită, în caz de nevoie, și de diacon sau chiar de orice creștin. Puterea sfintelor taine nu atârnă de vrednicia sau nevrednicia săvârșitorilor, căci ele își au toată puterea de la Domnul Hristos, Care le-a așezat, iar săvârșitorii sunt numai unelte care le aduc la îndeplinire.

1. Botezul

74. Ce este Botezul?

Botezul este acea sfântă taină în care omul se spală de păcate prin afundarea în apă de trei ori și prin pronunțarea de către preot a cuvintelor: „Se botează robul lui Dumnezeu (N) în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin". Păcatele de care omul se curăță prin botez sunt atât păcatul strămoșesc, cât și orice alte păcate săvârșite înainte de botez.

75. Când a aşezat Mântuitorul taina sfântului botez?

Mântuitorul a sfințit botezul mai întâi atunci când El Însuși a fost botezat în Iordan de Sfântul Ioan Botezătorul, iar ca sfântă taină l-a așezat după învierea Sa din morți, când a zis sfinților apostoli: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și a Sfântului Duh" (Matei 28, 19).

76. Ce se cere de la cel ce botează?

Pentru ca puterea sfântului botez să dea roade în sufletul celui care se botează, trebuie ca acesta să arate pocăință de păcatele săvârșite și să aibă credință în Dumnezeu. De aceea, la botezul pruncilor se ia și câte un naș, care face mărturisirea de credință în numele pruncului și făgăduiește Bisericii că va purta de grijă să crească în adevărata credință pe finul său. Nașul trebuie să fie de credință ortodoxă și să nu dea uitării îndatorirea de a învăța și creștе creștinește pe finul său.

77. Ce înseamnă diferitele ceremonii ce se săvârşesc la botez?

Lepădările sau exorcismele care se citesc de preot înseamnă îndepărtarea puterii diavolului de la cel ce se botează. Suflarea de trei ori a preotului peste fața celui ce se botează înseamnă renașterea acestuia prin harul Sfântului Duh. Facerea semnului sfintei cruci înseamnă că Cel ce se botează devine slujitor lui Iisus Hristos, pe care trebuie să-L mărturisească înaintea oamenilor. Întreita afundare în apă închipuiește moartea și învierea de a treia zi a Mântuitorului. - Veșmântul alb în care se îmbracă cel botezat, după ce e scos din apă, închipuiește viața curată și nepătată pe care el trebuie s-o ducă, iar lumânarea pe care o primește în mână este semnul văzut al îndatorării ce-și ia, de a lumina în lume prin faptele sale bune, cum luminează lumina în întuneric.

78. Ce trebuie să mai ştim despre sfântul botez?

Despre sfântul botez trebuie să mai știm că el nu se repetă, adică nu se săvârșește a doua oară asupra aceluiași om, decât dacă întâia dată a fost săvârșit de un eretic care nu crede în Sfânta Treime. Chiar și în cazul când botezul a fost săvârșit de un simplu creștin, preotul nu mai afundă în apă pe cel botezat, ci numai îi citește rugăciunile după afundare, iar când se găsește vreun prunc, despre care nu se știe dacă a fost botezat sau nu, acesta se botează, zicându-se: „Se botează robul lui Dumnezeu (numele), dacă nu este botezat..."

Romano-catolicii nu afundă în apă pe cel ce se botează, ci-i toarnă apă de trei ori pe cap. De asemeni, formula lor de botez este: „Eu te botez în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh", ca și cum preotul, iar nu Dumnezeu ar fi Cel care dă botezului puterea de sfântă taină.

Protestanții săvârșesc sfântul botez numai prin stropirea cu apă de trei ori a celui ce se botează.

2. Ungerea cu sfântul mir

79. Ce este ungerea cu sfântul mir?

Ungerea cu sfântul mir este acea taină în care preotul unge cu mir sfințit părțile mai însemnate ale trupului, rostind cuvintele: „Pecetea darului Sfântului Duh. Amin".

80. Pentru ce se dă ungerea cu sfântul mir.

Taina ungerii cu sfântul mir se dă spre a împărtăși pe om de darurile Sfântului Duh și a-l face să crească și să se întărească în viața duhovnicească. De aceea, această taină se săvârșește asupra

celor ce au primit botezul, îndată după botez, precum și asupra celor care au căzut de la dreapta credință și se întorc din nou la ea. La începutul creștinismului, taina aceasta se săvârșea de sfinții apostoli numai prin punerea mâinilor pe capul celor de curând botezați.

81. Ce trebuie să ştim despre sfântul mir?

Sfântul mir care se întrebuințează în săvârșirea acestei taine se sfințește numai de episcop și încă nu de fiecare în parte, ci de toți episcopii fiecărei țări, în Joia cea mare. Sfântul mir se face din untdelemn și din multe feluri de miresme, pentru că untdelemnul înseamnă puterea sufletească ce se dă prin ungerea cu el, spre a lupta împotriva vrăjmașilor mântuirii, iar miresemele simbolizează că cel uns cu sfântul mir trebuie să răspândească în lume mireasma faptelor bune.

Romano-catolicii nu săvârșesc ungerea cu sfântul mir îndată după botez, ci abia când copiii sunt în vârstă de 7-10 ani. Săvârșitorul tainei este episcopul, iar nu preotul. La ungerea cu sfântul mir, pe care o numesc confirmare, adică întărire, ei obișnuiesc să ia și nași, care trebuie să fie alții decât cei de la botez.

Protestanții socotesc ungerea cu sfântul mir ca o simplă ceremonie și o săvârșesc când copiii au ajuns la vârsta de 14 ani.

3. Pocăința

82. Ce este spovedania, pocăința?

Pocăința este acea sfântă taină prin care creștinul dobândește iertare de păcatele pe care le mărturisește duhovnicului.

83. Când a instituit Mântuitorul această taină?

Atunci când a zis sfinților apostoli: „Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, iertate vor fi și cărora le veți ține, ținute vor fi" (Ioan 20, 22-23).

84. Ce se cere de la cel ce se pocăieşte?

Pentru ca taina pocăinței să dea roadă în suflet, este de neapărată trebuință ca cel care se spovedește să simtă părerea de rău pentru păcatele săvârșite, să ia hotărârea fermă să nu mai păcătuiască, să-și mărturisească păcatele la duhovnic și să împlinească întrutotul canonul ce i se dă.

85. Ce este canonul?

Canonul sau epitimia este doctoria sufletească pe care o dă duhovnicul pentru a feri de păcate și a ține pe calea cea dreaptă pe cel care se pocăiește. Postul, rugăciunea și milostenia sunt cele mai potrivite și mai de folos canoane care se dau de obicei de duhovnic. Creștinul este dator să împlinească cu sfințenie canonul dat lui de duhovnic la mărturisire și, dacă poate, să facă mai mult chiar și să se silească din toate puterile să dezrădăcineze din sufletul său obișnuința de a păcătui, căci altfel taina pocăinței nu-i va fi de mult folos.

La romani-catolici, spovedania se face în confesorial. Ei mai învață că prin pocăință omul dobândește numai iertarea păcatelor și a osândei veșnice, iar nu și a osândei sau a suferinței ce trebuie să îndure în această lume pentru păcatele săvârșite. Această din urmă osândă și-o face omul ori în viață, ori după moarte, într-un foc așa-zis curățitor, în care sunt chinuite sufletele o vreme oarecare. De chinurile din viață sau din focul curățitor, romano-catolicii cred că pot scăpa prin indulgențe, adică prin niște bilețele date de papă și cumpărate cu bani. Cine este bogat și săvârșește și unele fapte bune poate cumpăra indulgențe mai multe decât îi este de trebuință, pentru scutirea sa de orice osândă vremelnică pentru

păcat și poate dărui ceea ce-i prisosește sufletelor care se chinuiesc în focul curățitor.

Protestanții învață că fiecare creștin dobândește iertarea păcatelor, dacă se pocăiește și-și mărturisește păcatele de-a dreptul înaintea lui Dumnezeu, iar nu înaintea preotului. Puțini dintre ei socotesc pocăința, ca taină.

4. Sfânta împărtășanie

86. Ce este sfânta împărtășanie?

Sfânta împărtășanie este taina în care creștinul mănâncă trupul Domnului și bea sângele Lui, sub chipul pâinii și al vinului.

87. Când a instituit Mântuitorul taina sfintei împărtășiri?

Mântuitorul a așezat taina sfintei împărtășiri la cea din urmă cină a Sa cu sfinții apostoli, numită Cina cea de Taină, care a avut loc Joi seara, înaintea patimilor. Atunci, El luând pâinea a binecuvântat-o, a frânt-o și a dat-o Apostolilor, zicând: „Luați mâncați. Acesta este trupul Meu, care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor". După aceea, luând paharul l-a binecuvântat și l-a dat ucenicilor, zicând: „Beți dintru acesta toți. Acesta este sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru voi și pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor. Aceasta să o faceți întru pomenirea mea".

88. Când și cum se prefac pâinea și vinul în trupul și sângele Domnului?

Pâinea și vinul, care se aduc la altar pentru săvârșirea sfintei împărtășanii, se prefac în trupul și sângele Domnului în timpul Sfintei Liturghii, când cântărețul sau corul cântă „Pe Tine Te lăudăm". Atunci preotul se roagă în altar și zice: „Doamne, trimite

Duhul Tău Cel Sfânt peste noi și peste darurile acestea ce sunt puse înainte și fă adică pâinea aceasta cinstit trupul Hristosului Tău, iar ce este în paharul acesta, cinstit sângele Hristosului Tău, prefăcându-le cu Duhul Tău Cel Sfânt". Prin această rugăciune, pâinea și vinul se prefac în trupul și sângele Domnului în chip minunat și nepătruns de mintea noastră, așa că după aceea rămân numai pentru simțurile trupești pâine și vin, dar de fapt sunt însuși trupul și sângele Domnului.

Romano-catolicii cred că prefacerea pâinii și a vinului în trupul și sângele Domnului se săvârșește numai prin rostirea cuvintelor „Luați, mâncați..." și „Beți din acesta toți...", iar nu prin citirea rugăciunii: „Doamne, trimite pe Duhul Tău Cel Sfânt...". Ei întrebuințează apoi la sfânta împărtășanie azimă în loc de pâine dospită și nu împărtășesc pe laici decât cu azimă, păstrând numai pentru preoți împărătșirea și cu vin. Copiii nu se împărtășesc la ei până ce nu primesc întâi taina ungerii cu sfântul mir sau a confirmării, adică până la vârsta de 7-10 ani.

Protestanții învață în mai multe feluri cu privire la sfânta împărtășanie. Astfel unii din ei – urmașii lui Luther – zic că pâinea și vinul nu se prefac în trupul și sângele Domnului, ci că în pâine și vin se află sângele Domnului. Alții, urmașii lui Calvin, învață că oamenii drepți și sfinți se împărtășesc numai în chip duhovnicesc cu trupul și sângele lui Hristos, când primesc pâinea și vinul euharistic, iar cei păcătoși mănâncă pâine și beau vin, fără să se împărtășească de harul dumnezeiesc. Alții, în sfârșit, urmașii lui Zwingli, cred că pâinea și vinul sfintei împărtășiri sunt numai niște semne care ne aduc aminte de cina cea de taină a Mântuitorului. Nici protestanții nu împărtășesc pe copii până ce nu primesc confirmarea, adică până la vârsta de 14 ani.

89. Care sunt foloasele sfintei împărtăşanii?

Cel ce se împărtășește se unește cu Hristos și prin aceasta sporește în sine harul dumnezeiesc slăbește înclinarea spre rele,

se curăță de păcate și se face părtaș vieții de veci. Nu dobândește însă aceste foloase decât numai cine se apropie cu vrednicie de sfânta împărtășire, adică cine și-a curățit sufletul prin pocăință și este înarmat cu credință tare și nădejde sigură în Dumnezeu, iar cine se împărtășește cu nevrednicie săvârșește un mare păcat și-și atrage osândă grea. Cu cât cineva se împărtășește mai des, cu atât mai bine. Vechii creștini se împărtășeau în toate Duminicile și sărbătorile. Așa s-ar cădea să facem și noi astăzi, dar dacă nu putem, să ne împărtășim cel puțin în cele patru posturi ale anului.

90. Ce trebuie să mai ştim despre sfânta împărtăşanie?

Despre sfânta împărtășanie trebuie să mai știm că ea nu este numai taină, ci și jertfă care se aduce pentru iertarea păcatelor celor vii și a celor morți. Cel ce Se jertfește este Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, al cărui trup și sânge sunt de față în sfânta împărtășanie sub chipul pâinii și al vinului. Prin urmare, această jertfă este întru totul la fel cu jertfa de pe cruce a Mântuitorului. Deosebirea este numai că, la jertfa de pe cruce, Domnul Hristos a suferit dureri și sângele Său a fost văzut curgând, iar la jertfa sfintei împărtășanii, El nu mai suferă dureri și sângele nu mai curge aievea. De aceea, această din urmă jertfă, se mai numește și jertfa cea nesângeroasă sau fără sânge. Prin această jertfă, noi aducem laudă lui Dumnezeu, Îi mulțumim pentru binefacerile primite și-L rugăm să ne dea harul său și iertare de păcate. De aceea, este de mult folos sufletesc să luăm parte cât mai des la Sfânta Liturghie, deoarece în timpul ei se săvârșește sfânta jertfă, și să rugăm pe preoți să facă Sfânta Liturghie împreună cu sfânta jertfă pentru iertarea păcatelor noastre și ale răposaților noștri.

5. Nunta

91. Ce este nunta?

Nunta este taina prin care bărbatul și femeia care s-au hotărât să trăiască împreună toată viața lor și primesc de la Dumnezeu harul de a îndeplini cu credință datoriile ce decurg din acea hotărâre. Chiar din aceste cuvinte reiese că nunta care se face fără binecuvântarea Bisericii este o legătură fără garanții de trăinicie.

Romano-catolicii învață că taina nunții se săvârșește de înșiși bărbatul și femeia care se căsătoresc și că preotul care îi binecuvântează este un simplu martor.

Protestanții socotesc nunta ca un simplu contract între soț și soție, la care Biserica acordă binecuvântarea ei.

92. Când a instituit Domnul Hristos taina nunții?

Nunta este instituită de Dumnezeu chiar de la începutul omenirii, căci El a făcut pe Eva și a dat-o lui Adam de soție, statornicind ca și mai departe oamenii să se căsătorească. Despre această legătură dintru început, Mântuitorul zice: „Ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă". Mântuitorul a sfințit apoi nunta, căci cea dintâi arătare a Sa în public și cea dintâi minune a făcut-o la nuntă, iar mai târziu a ridicat nunta la vrednicia de taină sfântă, rânduind săvârșirea căsătoriei numai între un singur bărbat și o singură femeie și ca cei căsătoriți să nu se poată despărți decât în cazuri de vină grea a unuia din soți. Nunta închipuiește unirea dintre Hristos și Biserică, de aceea Sfântul Apostol Pavel o numește „taină mare". Romano-catolicii învață, ca și noi, ortodocșii, că desfacerea căsătoriei sau divorțul se poate face numai în cazul când unul din soți a călcat cinstea căsniciei. Totuși, și în asemenea caz cei despărțiți trăiesc numai deosebit unul față de altul, dar se

socotesc căsătoriți și nici unul din ei nu se poate căsători a doua oară înainte de moartea celuilalt.

93. Care sunt datoriile ce decurg din căsnicie?

Cei căsătoriți, adică soțul și soția, trebuie să trăiască toată viața în deplină dragoste și credință unul față de altul, având pildă dragostea lui Hristos pentru Biserică, cum spune Sfântul Apostol Pavel: „Bărbați, iubiți-vă soțiile vostre precum Hristos a iubit Biserica", (Efes, 5). Amândoi sunt datori să-și crească copiii în frica lui Dumnezeu. Apoi bărbatul, ca mai tare, trebuie să fie blând cu femeia și să-i poarte de grijă de toate, iar soția să se supună bărbatului în toate cele drepte.

94. Oare toţi oamenii trebuie să se căsătorească?

Căsătoria este așezată de Dumnezeu pentru păstrarea și înmulțirea neamului omenesc, cum s-a zis celor dintâi oameni: „Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul" (Facere 1). Se poate zice că este o datorie pentru fiecare om a se căsători. Cu toate acestea, dacă cineva vrea să se desăvârșească cât mai mult cu putință în viața morală și socotește că legătura căsătoriei i-ar fi o piedică spre aceasta, îi este îngăduit să nu se căsătorească; dar, fie că va trăi în lume, fie că se va retrage la mănăstire sau în singurătate, trebuie să petreacă în cea mai desăvârșită curăție, căci altfel se face vinovat de un foarte mare păcat. În această privință, Sfântul Apostol Pavel zice: „Iar celor necăsătoriți și a văduvelor zic: bine el este de vor rămâne ca mine (necăsătoriți), dar dacă nu se pot înfrâna, să se căsătorească, căci mai bine este a se căsători decât a se aprinde" (I Cor. 7).

6. Preoţia

95. Ce este preoţia?

Preoția este taina în care cei anume pregătiți primesc, prin rugăciunea episcopului, dreptul și puterea de a propovădui cuvântul lui Dumnezeu, de a săvârși sfintele taine și slujbe bisericești și a călăuzi pe credincioși pe calea mântuirii. Acest drept și putere le primește în mod deplin prin hirotonie numai episcopul, pe când preotul este un delegat al episcopului și nu poate săvârși hirotonia, sfințirea mirului și antimisului, iar diaconul este numai ajutorul preotului și al episcopului, neputând săvârși nici o sfântă taină.

96. Când a aşezat Iisus Hristos taina preoţiei?

Cei dintâi preoți creștini au fost Sfinții Apostoli. Lor le-a dat Mântuitorul misiunea de a propovădui cuvântul dumnezeiesc și de a săvârși sfintele taine, când le-a zis: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh" (Matei 28). Lor le-a dat puterea de a ierta păcatele prin cuvintele: „Luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele, iertate vor fi, și cărora le veți ține, ținute vor fi" (Ioan 20). Lor, în sfârșit, le-a dat dreptul de a conduce pe credincioși, când le-a zis: „Cine va asculta de voi de Mine ascultă și cine se va lepăda de voi de Mine se leapădă" (Luca 10). De la ei această întrebare întreită putere a trecut la urmașii lor și așa a ajuns preoția până la noi și se va perpetua în veac.

97. Afară de preoţia ce se dă prin hirotonie, mai este alta?

Sunt două feluri de preoții: una care se dă prin hirotonie, adică prin punerea mâinilor și prin rugăciunile episcopului, și alta, pe

care o primește fiecare creștin odată cu botezul. Cea dintâi este preoția propriu-zisă, iar cea de-a doua, preoția lăuntrică.

Despre această a doua preoție Sfântul Apostol Petru, adresându-se tuturor creștinilor, zice: „Voi sunteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor al său dobândit, ca să vestiți în afară virtuțile celui care v-a chemat din întuneric la minunata lui lumină" (I Petru 2). Cuvintele de la urmă ale apostolului ne arată în ce înțeles e preot fiecare creștin, că adică fiecare e dator să răspândească în lume cuvântul despre învățătura și faptele minunate ale Domnului Hristos și să strălucească printre cei de altă credință cum strălucește lumina în întuneric.

Romano-catolicii învață, ca și noi, că preoția are trei trepte: diaconul, preotul și episcopul. De fapt, ei admit patru trepte, căci pun pe papă mult mai presus de episcop și îi recunosc drepturi pe care episcopii nu le au nici fiecare în parte, nici cu toții la un loc, adică în sinod.

Protestanții admit numai preoția lăuntrică sau obștească, iar pastorii lor sunt simpli slujbași aleși de popor și însărcinați cu săvârșirea serviciilor religioase și cu propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu.

7. Maslul

98. Ce este sfântul maslu?

Sfântul maslu este taina prin care creștinul bolnav dobândește iertarea păcatelor și sănătatea trupească prin ungerea cu untdelemn sfințit și prin rugăciunea preoților.

99. De unde ştim că această sfântă taină este aşezată de Mântuitorul?

În sfânta Evanghelie citim că Sfinții Apostoli ungeau bolnavii cu untdelemn și aceștia se însănătoșeau (Marcu 6), iar Sfântul

Apostol Iacov scrie în epistola sa: „De este bolnav cineva dintre voi, să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului".

De bună seamă, ce făceau Sfinții Apostoli cu toții și ce sfătuiește sfântul Iacov n-o făceau de la ei, ci din porunca Mântuitorului, căci astfel ungerea cu untdelemn n-ar fi avut puterea de a ierta păcatele, și de a da sănătatea trupească.

100. Cum trebuie primit sfântul Maslu?

Cel ce vrea să primească sfântul maslu trebuie mai întâi să-și fi mărturisit păcatele și să fie însuflețit de cea mai arzătoare credință și nădejde în bunătatea și mila lui Dumnezeu.

Romano-catolicii săvârșesc sfântul maslu numai când omul este pe patul de moarte. Din această cauză îl numesc „ungerea din urmă". Protestanții nu recunosc sfântul maslu ca taină.

Articolul 11

„Aștept învierea morților"

101. Ce se învaţă în acest articol?

În acest articol se spune că toți morții vor învia cândva și că bunul creștin așteaptă cu nerăbdare ziua învierii.

102. Cum va învia omul, dacă e mort?

Moartea nu este altceva decât despărțirea sufletului de către trup. Ea face ca sufletul să se ducă la Dumnezeu, Făcătorul său, spre a-și lua plata după faptele pe care le-a făcut, iar trupul să se întoarcă în pământul din care este alcătuit. Învierea va consta deci în unirea sufletului cu trupul cu care a viețuit împreună pe

pământ. Aceasta se va face prin atotputernicia lui Dumnezeu, care va înjgheba din nou trupul din elementele sale împrăștiate în pământ. După înviere însă, trupurile nu vor mai fi cum au fost pe pământ, ci vor fi duhovnicești și nemuritoare, cum zice Sfântul Apostol Pavel: „Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc" (I. Cor. 15).

103. Pentru ce mor toţi oamenii?

Toți oamenii trebuie să moară pentru că toți au păcătuit în Adam.

104. Pentru ce ne-a ascuns Dumnezeu ceasul morţii?

Dumnezeu ne-a ascuns ceasul morții din următoarele motive:

a) pentru ca să-L cinstim și mai mult ca Stăpânul Cel preaînalt al vieții și al morții.

b) pentru ca să fim pregătiți de moarte în tot momentul;

c) pentru ca să micșoreze frica pe care-o simțim când ne gândim că moartea se apropie.

Trebuie să fim gata de moarte în orice clipă, fiind împăcați cu Dumnezeu, cu aproapele și cu cugetul nostru.

105. Care este starea sufletească după moarte?

După despărțirea lor de trup, sufletele sunt supuse judecății lui Dumnezeu și-și primesc fericirea sau osânda meritată de faptele lor. Nici fericirea, nici osânda primită nu sunt însă depline și de veci, ci numai în parte și vremelnice, adică până la judecata de apoi, când fiecare își va primi plata deplină și veșnică. În acest timp, adică atât cât nu sunt unite cu trupurile, sufletele nu pot face nimic pentru schimbarea stării lor din mai rău în mai bine. Numai cei rămași în viață pot dobândi de la Dumnezeu, prin rugăciuni și milostenie și mai ales prin aducerea jertfei celei fără de sânge, ușurarea sufletelor celor răposați. Avem, dar, datoria de a face pomeniri și rugăciuni pentru cei răposați și a ne îngriji ca și

urmașii noștri să facă pentru noi același lucru, după ce vom trece din această viață.

Romano-catolicii învață că în afară de rai și iad, adică de cele două locuri în care merg sufletele celor drepți și ale celor păcătoși, mai este un al treilea loc de mijloc, numit focul curățitor în care se duc sufletele celor care nu și-au făcut în viață osânda vremelnică pentru păcate. In acel foc sunt chinuite sufletele o vreme mai scurtă sau mai îndelungată, după greutatea osândei pe care au de ispășit, și după aceea trec în rai.

106. Pentru ce trebuie să învieze trupurile?

Este de trbuință să învieze trupurile pentru ca și ele să fie părtașe la fericirea sau nunta veșnică pe care o va primi sufletul, după cum părtașe au fost cu el în viața pământească la faptele bune sau rele pe care le-a săvârșit.

107. Când va fi învierea trupurilor.

Învierea trupurilor sau învierea obștească va fi la sfârșitul lumii. Când însă va fi sfârșitul, nu știm, căci după zisa Mântuitorului, aceasta n-o știu nici îngerii lui Dumnezeu din cer.

108. Oare vor învia toţi morţii?

Desigur, toți morții vor învia, spre a da seamă de faptele lor înaintea Dreptului Judecător, iar viii care vor fi în viață în ziua învierii obștești se vor schimba într-o clipă, ca și cei morți, cum zice Apostolul: „Că nu toți vor fi adormiți dar toți ne vom schimba într-o clipă la glasul trâmbiței de apoi" (I. Cor. 15).

Articolul 12

„Și viața veacului ce va să fie. Amin."

109. Ce se spune în acest articol?

În acest articol se spune că adevăratul creștin așteaptă viața de veci, adică viața fericită care va urma după învierea morților și după judecata de obște.

110. Cum va fi viaţa de veci?

Viața de veci va fi, pentru cei care au iubit pe Dumnezeu și au păzit poruncile sale în viața pământească, o fericire fără sfârșit și atât de mare, că mintea omenească nu și-o poate închipui, după cum zice Apostolul: „Ceea ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la mintea omului nu s-a suit, aceea a pregătit Dumnezeu celor ce Îl iubesc pe Dânsul" (I. Cor. 2).

Ea va sta mai ales în unirea cu Dumnezeu prin dragoste, în privirea feței Lui și în împărtășirea de bucuria și slava veșnică împreună cu îngerii și sfinții. Nu toți drepții însă vor fi la fel de fericiți; fericirea fiecăruia va fi potrivită cu meritele sale, după cum iarăși zice Apostolul: „Alta este strălucirea soarelui, alta a lunii și alta a stelelor, că stea de stea se deosebește în strălucire. Așa și la învierea morților" (I. Cor. 15).

111. Care va fi soarta celor păcătoşi în viaţa viitoare?

Păcătoșii nu vor pieri după învierea și judecata de apoi, ci vor trăi și ei în veac, dar nu spre a fi fericiți, ci spre a fi pedepsiți, după faptele lor, la un loc cu diavolii. De aceea, viața lor nici nu se numește viață veșnică, ci moarte veșnică.

112. Ce înseamnă cuvântul Amin de la sfârşitul Crezului?

Cuvântul AMIN este cuvânt evreiesc și înseamnă „Așa să fie" sau „Așa este" și s-a pus aici spre a arăta că noi trebuie să credem neclintit toate cele ce mărturisim în Crez.

II. Nădejdea

113. Ce este nădejdea

Nădejdea este un dar dumnezeiesc prin care așteptăm cu încredere ca Dumnezeu să aducă la îndeplinire tot ce a făgăduit pentru mântuirea și fericirea noastră în viața aceasta și cea viitoare. Nădejdea creștină are temelie pe Iisus Hristos Care ne-a dat făgăduința vieții de veci (I Timotei 1) și ne-a asigurat că „orice vom cere în numele Său vom dobândi" (Ioan 14). Ea este nedespărțită de credință, peste care se clădește și pe care o desăvârșește.

114. În ce se cuprinde nădejdea creştină?

Nădejdea creștină se cuprinde în rugăciune și în cele nouă fericiri.

115. Ce este rugăciunea?

Rugăciunea este înălțarea sufletului către Dumnezeu spre a-L lăuda, spre a-I cere ceva sau a-I mulțumi pentru benefacerile ce ne-a dat. Ea este, așadar, de trei feluri: de laudă, de cerere și de mulțumire.

116. Pentru ce trebuie să ne rugăm?

Trebuie să ne rugăm pentru că rugăciunea ne apropie de Dumnezeu și ne face mai evlavioși și mai hotărâți în lupta împotriva răului și în săvârșirea binelui: pentru că ne mângâie și ne întărește

în nenorocire și ne ajută la strâmtorare și pentru că prin ea dobândim și păstrăm harul dumnezeiesc necesar pentru mântuire.

117. Cum trebuie să ne rugăm?

Trebuie să ne rugăm astfel:

a) cu luare aminte și cu cuviință, adică să avem gândul îndreptat spre Dumnezeu și spre cele ce rostim;

b) cu umilință, adică să ne recunoaștem slăbiciunea și nevrednicia înaintea lui Dumnezeu și să nu socotim că ni se cuvine orice vom cere, ci să așteptăm ca Dumnezeu să ne împlinească cererea când și cum va voi El;

c) cu încredere, adică să nu ne îndoim că Dumnezeu va asculta rugăciunea noastră și o va împlini într-un chip oarecare, dacă ea va fi dreaptă și folositoare de suflet;

d) stăruitor, adică să nu încetăm a ne ruga, chiar dacă rugăciunile de mai înainte nu ne-au fost ascultate.

118. Cum trebuie să ne rugăm?

Mântuitorul ne îndeamnă să ne rugăm fără încetare (Luca 18), căci rugăciunea este pentru suflet ceea ce respirația este pentru trup și pentru că orice am face putem să ne înălțăm în același timp mintea la Dumnezeu și deci să ne rugăm în tot momentul. Dacă nu facem aceasta, trebuie neapărat să ne rugăm cel puțin dimineața și seara la așezarea și scularea de la masă, când începem sau sfârșim un lucru și în orice împrejurare fericită sau nefericită. Mai ales în Duminici și sărbători trebuie să ne rugăm mai mult și mai cu căldură, căci acestea sunt zile de întărire sufletească.

119. Unde trebuie să ne rugăm?

Este îngăduit să ne rugăm în orice loc ne-am afla. Când suntem la noi acasă, să ne rugăm în singurătatea camerei noastre, cum ne învață Domnul Hristos (Matei 6), iar când suntem pe drum, sau

la lucru, să ne rugăm unde ne găsim. În duminici și sărbători trebuie să ne ducem la biserică și acolo să ne rugăm împreună cu ceilalți creștini, căci rugăciunea obștească sporește pietatea inimii.

120. Care este cea mai potrivită rugăciune?

Cea mai potrivită rugăciune este Tatăl Nostru sau „rugăciunea domnească", numită astfel pentru că este dată de Însuși Mântuitorul Hristos. Ea sună astfel: „Tatăl nostru Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău; vie împărăția Ta; facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ; pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi; și ne iartă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri; și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău; că a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin".

Explicarea rugăciunii „Tatăl nostru"

121. Câte părţi are rugăciunea domnească?

Rugăciunea domnească are trei părți: chemarea, cererile și încheierea.

122. Care este chemarea?

Chemarea sunt cuvintele: „Tatăl nostru Care ești în ceruri".

123. Pentru ce numim pe Dumnezeu „Tatăl nostru"?

Numim pe Dumnezeu „Tatăl" pentru că El a făcut, ține și cârmuiește lumea și pentru că noi, creștinii, am primit îndeosebi dreptul de a ne numi fiii lui Dumnezeu, pentru că am crezut în

Iisus Hristos, Fiul Său, și zicem: „Tatăl nostru", iar nu „Tatăl meu", chiar și când ne rugăm fiecare în parte, pentru că, rostind această rugăciune, nu ne rugăm fiecare numai pentru noi, ci pentru toți oamenii.

124. De ce zicem „Care eşti în ceruri"?

Zicem de Dumnezeu că este în ceruri sau Îl numim Tatăl ceresc mai întâi spre a nu-L confunda cu părinții noștri de pe pământ și apoi pentru ca, atunci când ne rugăm, să nu ne gândim la cele pământești, ci numai la cele cerești.

Cererea I

125. Care este cererea întâi şi ce cerem în ea?

Cererea întâi este: „Sfințească-se numele Tău".

Prin această cerere rugăm pe Dumnezeu să ne dea harul Său, nouă, tuturor oamenilor, ca să facem fapte bune, așa încât, prin faptele noastre și pentru ele, oricine să preamărească sfântul nume al Domnului.

Cererea II

126. Care este a doua cerere şi ce cerem în ea?

A doua cerere este: „Vie împărăția Ta".

În această cerere ne rugăm pentru trei lucruri:

a) ca Biserica sau împărăția văzută a lui Dumnezeu să se întindă peste tot pământul, să cuprindă în sânul ei întreaga omenire;

b) ca împărăția cea nevăzut a harului dumnezeiesc să stăpânească în inimile noastre, adică Dumnezeu să ne dea puterea de a vieții potrivit poruncilor sale;

c) ca să ne facem fii ai împărăției viitoare a lui Dumnezeu, adică părtași de veci ai fericirii de veci.

Cererea III

127. Care este a treia cerere şi ce cerem în ea?

A treia cerere este „Facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ".

În această cerere ne rugăm lui Dumnezeu să ne dea ajutorul harului său, ca să împlinim pe pământ sfânta Sa voie așa cum o împlinesc îngerii în ceruri.

128. Cum împlinim voia lui Dumnezeu?

Împlinim voia lui Dumnezeu, dacă urmăm poruncile Sale și ascultăm de sfatul și îndemnul mai marilor noștri; dacă primim fără murmur toate încercările la care El ne supune, fie ca pedeapsă pentru păcatele noastre, fie ca să ne întărească în calea binelui, și dacă socotim daruri ale Sale bunurile de care ne împărtășim în viață și nu ne pierdem cumpătul când înotăm în belșug și mulțumire. Pilda cea mai desăvârșită de împlinire a voii lui Dumnezeu ne-a dat-o Mântuitorul Hristos și după El sfinții.

Cererea IV

129. Care este a patra cerere şi ce cerem prin ea?

A patra cerere este: „Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi”.

In această cerere, Il rugăm pe Dumnezeu să ne dea tot ce este de trebuință pentru întreținerea și sporirea bunei stări a sufletului și a trupului, celor două părți care alcătuiesc ființa noastră. Adică ne rugăm pentru luminarea și îmbogățirea minții, pentru buna îndrumare a inimii și pentru întărirea voinței, ca și pentru sănătate, hrană trupească, îmbrăcăminte, locuință și tot ce este de trebuință în viața de toate zilele.

130. De ce cerem numai „pâine” şi nu cerem şi celelalte bunuri de care avem trebuinţă?

Mântuitorul întrebuințează numai cuvântul „pâine” pentru că vrea să ne învețe a ne ruga numai pentru ceea ce este de neapărată trebuință în viața de toate zilele.

Precum sunt multe feluri de bucate cu care se poate hrăni omul, dar pâinea este hrana cea mai simplă și totuși cea de căpetenie, de care nu ne putem lipsi niciodată, tot astfel sunt și multe feluri de haine, locuințe și alte bunuri trebuitoare în viață, noi însă nu trebuie să le cerem pe cele luxoase, mai scumpe și mai mari și să avem de toate din belșug, ci să ne mulțumim cu cele mai modeste și să nu dorim mai mult decât ne este de neapărată trebuință. Aceasta nu înseamnă că avuția este un rău și că Dumnezeu oprește îmbogățirea, ci că nu trebuie să purtăm grijă în primul rând de bunurile materiale, ci „să căutăm mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și celelalte vor urma”, cum

zice Domnul Hristos, adică să ne gândim mai întâi la Dumnezeu și la suflet și trebuințele lui și după aceea la trup.

131. Oare numai pentru o zi trebuie să cerem cele trebuitoare sufletului şi trupului?

Cuvântul „astăzi" din această cerere are două înțelesuri:

a) înțelesul de „zi", adică trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu și să-I cerem în fiecare zi cele cuprinse în această cerere;

b) înțelesul de „viață pământească", adică cerem de la Dumnezeu toate cele ce ne sunt de trebuință în viața pământească și pentru toată durata ei.

Cererea V

132. Care este cererea a cincea şi ce cerem în ea?

A cincea cerere este: „Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri".

Aici rugăm pe Dumnezeu să ne ierte greșelile și ne legăm să iertăm și noi greșiților noștri. Mântuitorul spune că, dacă nu iertăm greșalele semenilor noștri, nici Dumnezeu nu ne iartă nouă pe ale noastre. El spune chiar mai mult. El învață că Dumnezeu nu primește darul aceluia care este supărat pe fratele său. Când zicem, dar, „precum și noi iertăm greșiților noștri", nu ne luăm numai îndatorirea de a ierta în viitor pe cei care ne-ar greși cu ceva, ci facem mărturisirea că am iertat deja, că obișnuim să iertăm întotdeauna pe cei care ne greșesc, căci iertarea noastră trebuie să premeargă iertării ce cerem de la Dumnezeu și, dacă n-am făcut-o, ne rugăm în zadar.

Iertarea greșalelor aproapelui este o condiție obligatorie pentru bunul trai al oamenilor în societate. Dacă oamenii nu și-ar ierta

unii altora greșalele, ar trebui să stea veșnic în ceartă și război și traiul laolaltă ar fi cu neputință. Trebuie însă să învățăm și să povățuim pe cei pe care-i iertăm, ca să nu mai greșească, și când greșelile sunt mari, să le aplicăm chiar pedepse ispășitoare, căci altfel îi obișnuim rău.

Cererea VI

133. Care este a şasea cerere şi ce cerem în ea?

A șasea cerere este: „Și nu ne duce în ispită".

În această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne ferească de ispitele care au ca țintă pieirea noastră și să ne dea harul Său ca să ieșim biruitori din ele, atunci când El le îngăduie.

134. De unde vin ispitele, pentru ce vin şi cum le înlăturăm?

Ispitele sunt de două feluri: în înțelesul de încercare pentru întărirea credinței, ele vin de la Dumnezeu. Astfel a fost ispita lui Iov, a Mântuitorului în pustie etc. In înțelesul de amăgire, de cursă întinsă omului, spre a-l pierde sufletește, ele vin din propriile noastre dorințe și pofte dezordonate, de la alți oameni și de la diavol.

Acest al doilea fel de ispite sunt ispite rele și de ele Îl rugăm pe Dumnezeu să ne scape. Ori de unde ar veni ispitele cele rele, ele nu ne vin decât cu îngăduința lui Dumnezeu și Dumnezeu le îngăduie:

a) ca să pună la încercare credința noastră față de El;

b) ca meritul nostru să fie și mai mare, dacă le învingem.

De aceea ispita în sine nu este păcat, ci numai prilej spre păcat pentru cei slabi și prilej de înălțare și biruință pentru cei tari în credință.

De ispită scăpăm prin priveghere și rugăciune, după cum zice Mântuitorul: „Privegheați și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită” (Matei 26, 41).

Cererea VII

135. Care este a şaptea cerere şi ce cerem în ea?

A șaptea cerere este: „Ci ne izbăvește de cel rău”.

În această cerere, Îl rugăm pe Dumnezeu să ne scape de tot ce este rău și vătămător pentru sufletul și trupul nostru.

136. Care este încheierea?

Închierea este „Că a ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”. În ea ne exprimăm încrederea că Dumnezeu ne va da tot ce I-am cerut în rugăciunea domnească, pentru că El este stăpânul lumii și Tatăl nostru Care poate tot ce voiește.

Fericirile

137. Câte fericiri sunt?

Fericirile făgăduite de Domnul nostru Iisus Hristos în predica Sa de pe munte sunt nouă.

Fericirea I

138. Care este întâia fericire şi ce se cuprinde în ea?

Întâia fericire este: „Fericiți cei săraci cu duhul, că a acelora este împărăția cerurilor".

Prin cuvintele „săraci cu duhul" se înțeleg acei oameni care niciodată nu socotesc că au agonisit din destul învățături folositoare, deprinderi frumoase, fapte bune și tot felul de comori sufletești și niciodată nu se mândresc cu ceea ce au, niciodată nu se lenevesc, ci necontenit se străduiesc pe calea binelui și roagă stăruitor pe Dumnezeu să le dea ajutorul Său, ca să ajungă la bun sfârșit. Acestor suflete veșnic frământate de dorul de mai bine, Mântuitorul le făgăduiește odihna și fericirea vieții de veci, căci acesta este înțelesul de aici al zicerii „împărăția cerurilor".

Fericirea II

139. Care este şi ce cuprinde a doua fericire?

A doua fericire este: „Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia".

Înțelesul acestei fericiri este că cei care plâng, adică se căiesc de păcatele făcute, vor dobândi mângâiere sau iertare. Nimeni nu trebuie, dar, să deznădăjduiască din cauza păcatelor săvârșite sau să cadă în nepăsare și nelucrare, ci numai să-i pară rău în chip sincer și Dumnezeu îl va ajuta.

Fericirea III

140. Care este şi ce cuprinde fericirea a treia?

A treia fericire este: „Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul".

Blândețea este o însușire a sufletului absolut necesară pentru bunul trai al oamenilor laolaltă. Dacă în societate n-ar fi și oameni blânzi, care să îndure fără murmur vorbele aspre și nedreptățile celor răi și violenți, care să răspundă cu vorbă bună la insulte, cu surâs la amenințări, care să știe întotdeauna să potolească pornirile celor pătimași și să pregătească în tot locul o atmosferă caldă, atunci certurile și scandalurile nu s-ar mai sfârși și traiul pe pământ ar fi de nesuferit. Pentru acest cuvânt, Mântuitorul fericește pe cei blânzi, făgăduindu-le stăpânirea pământească, adică fericirea chiar și în această viață, pe lângă cea din viața viitoare, pe care și-au asigurat-o. Și într-adevăr, cel blând împărățește pe pământ, căci, oricât de neînsemnat ar fi locul lui, el este iubit și cinstit de toți, e mulțumit în sufletul său și, dacă îi lipsește ceva, ușor găsește.

Fericirea IV

141. Care este şi ce cuprinde fericirea a patra?

A patra fericire este: „Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura".

Această fericire privește nu numai pe aceia care suferă tot felul de nedreptăți și de aceea doresc dreptatea, cum dorește cel flămând

pâine și cel însetat apă, ci mai ales pe cei care sunt dureros impresionați de observarea nedreptății ce domnește între oameni aproape oriunde ne aruncăm privirile și care doresc din toată inima ca nedreptatea să ia sfârșit cât mai degrabă; și unii și alții se vor sătura de aceea ce doresc, căci Dumnezeu, Judecătorul Cel nepărtinitor, va ține judecată, va da dreptate tuturor celor ce au fost lipsiți de ea și va pedepsi cu asprime pe săvârșitorii de nedreptate.

Fericirea V

142. Care este această fericire şi ce cuprinde ea?

A cincea fericire este: „Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui".

Milostivi sunt acei oameni care dau din inimă tot ajutorul ce pot celor care se află în nevoie și nenorocire. Milostenia izvorăște din dragoste și este tot atât de folositoare și celui ce o primește ca și celui ce o face. Milostivul va fi, la rândul său, miluit de Dumnezeu atât în viața aceasta, cât și la judecata de apoi. Faptele milostiveniei sunt de două feluri: unele care privesc sufletul și altele care privesc trupul. Dintre cele care privesc sufletul, cele mai însemnate sunt: a) întoarcerea celor rătăciți și aducerea lor pe calea cea dreaptă; b) învățarea celor neștiutori și nepricepuți; c) sfătuirea celor ce au trebuință de sfat; d) rugăciunea către Dumnezeu pentru aproapele nostru; e) mângâierea celor întristați; f) răsplătirea răului cu bine; g) iertarea greșelilor împotriva noastră. Cele mai însemnate fapte de milostenie cu privire la trup sunt următoarele: a) ospătarea celui flămând; b) adăparea celui însetat; c) îmbrăcarea celui gol; d) cercetarea celor din închisori; e) cercetarea celor bolnavi; f) găzduirea călătorilor; g) îngroparea celor ce au murit în sărăcie sau pe care n-are cine să-i îngroape.

Fericirea VI

143. Care este şi ce cuprinde fericirea a şasea?

A șasea fericire este: „Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”.

Aici se fericesc cei cu inima curată, adică cei care alungă din inimă orice gând sau dorință rea. Acestora li se făgăduiește ca plată vederea lui Dumnezeu, adică petrecerea împreună cu Dânsul, ceea ce este cea mai mare fericire în viața viitoare.

Fericirea VII

144. Care este şi ce cuprinde a şaptea fericire?

A șaptea fericire este: „Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema”. Pacea este cel dintâi lucru de care așezările omenești mari și mici au neapărată nevoie, ca să poată înflori. Cine ajută la păstrarea păcii, a bunei înțelegeri, acolo unde ea domnește, și la întronarea ei din nou, acolo unde a fost tulburată, acela face oamenilor nespus de mare bine și dobândește dreptul de a se numi „Fiul lui Dumnezeu”, nume care ne amintește de adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, de Domnul nostru Iisus Hristos, Care a venit în lume spre a aduce pacea între oameni.

Fericirea VIII

145. Care este şi ce cuprinde a opta fericire?

A opta fericire este: „Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a acelora este împărăția cerurilor".

În ea se fericesc cei prigoniți pentru dreptate, adică pentru că au mărturisit adevărul, și li se făgăduiește – ca și celor săraci cu duhul - împărăția cerurilor.

Fericirea IX

146. Care este şi ce cuprinde a noua fericire?

A noua fericire este: „Fericiți veți fi când vă vor ocărî și vă vor prigoni și mințind vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră din pricina Mea. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri".

Aici se fericesc cei care îndură tot felul de prigoniri din cauza sau pentru numele lui Hristos, adică pentru că sunt creștini, și li se făgăduiește mare răsplată în cer.

147. Ce trebuie să gândim despre faptele pentru care se făgăduieşte fericirea?

Trebuie să gândim că aceste fapte bune sunt atât de strâns legate între ele, încât cine are cu adevărat una, le are și pe celelalte și cui îi lipsește una, îi lipsesc toate și că ele aduc ca plată celor ce le fac nu numai fericirea veșnică sau cerească, ci și pe cea trecătoare sau pământească. Iată, dar, că bunul creștin poate fi fericit

și în viața aceasta și în cea viitoare, pe când păcătosul va fi nefericit în viața viitoare și este nefericit de cele mai multe ori și în această viață.

III. Dragostea

148. Ce este dragostea?

Dragostea este un dar dumnezeiesc, prin care ne simțim îndemnați să iubim pe Dumnezeu ca binele nostru cel mai înalt și să împlinim tot ce poruncește El pentru mântuirea și fericirea noastră și a aproapelui nostru. Ea se arată prin fapte bune și întregește credința și nădejdea, desăvârșind mântuirea.

149. Pe cine trebuie să iubim?

Trebuie să iubim pe Dumnezeu, pe aproapele nostru și pe noi înșine, căci așa ne-a poruncit Domnul Hristos: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău și pe aproapele tău ca pe tine însuți" (Matei 22, 37).

150. Pentru ce trebuie să iubim pe Dumnezeu mai presus de toate?

Trebuie să iubim pe Dumnezeu mai presus de toate, pentru că El ne-a făcut, ne ține și ne dă tot felul de bunătăți, îngrijindu-se mai ales de mântuirea și fericirea noastră.

151. În ce chip își arată omul dragostea către Dumnezeu?

Omul își arată dragostea către Dumnezeu, dacă-i împlinește poruncile.

152. Care sunt poruncile Dumnezeieşti cele mai însemnate?

Dumnezeu Și-a spus voia sa în cele 10 porunci pe care le-a dat lui Moise pe muntele Sinai și pe care Iisus Hristos le-a exprimat mai pe scurt și le-a recomandat urmașilor săi în cuvintele: „Să iubești pe Domnul Dumnezeu tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuți”.

Explicarea celor zece porunci

153. Cum se împart cele 10 porunci?

Cele zece porunci se împart în două: primele patru cuprind datoriile către Dumnezeu, iar următoarele 6 datoriile către aproapele. Așa au și fost ele scrise pe cele două table de piatră care au fost date lui Moise pe muntele Sinai.

Porunca I

154. Care este prima din cele zece porunci?

Prima dintre porunci este pe scurt aceasta: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, să nu ai alți dumnezei afară de mine".

155. Ce ne descoperă Dumnezeu în această poruncă?

În această poruncă, Dumnezeu ne descoperă că El singur este Dumnezeu adevărat, Căruia Se cuvine și slava dumnezeiască; ne poruncește ca numai Lui să ne închinăm, în El să credem, pe El să-L iubim și în El să nădăjduim, și oprește păcatele împotriva credinței, iubirii și nădejdii în Dumnezeu.

156. În câte feluri trebuie să cinstim pe Dumnezeu?

Pe Dumnezeu putem și trebuie să-L cinstim în două feluri: a) lăuntric, afierosindu-I toate gândurile, simțirile și dorințele noastre b) văzut, mărturisindu-L și nelepădându-ne de El, oricare ar fi prigonirile pe care le-am îndurat, și luând parte la sfintele slujbe rânduite de El și de sfânta Sa Biserică.

157. Cine păcătuieşte împotriva credinţei în Dumnezeu?

Împotriva credinței în Dumnezeu păcătuiesc mai întâi ateii, adică cei care nu cred în Dumnezeu; apoi păgânii și idolatrii, adică cei care se închină la zei mincinoși, după aceea ereticii, adică cei care cred altfel de cum învață adevărata Biserică, și, în sfârșit, toți câți aleargă la descântece, vrăjitorii, farmece și sunt stăpâniți de credințe deșarte.

158. Cine păcătuieşte împotriva nădejdii în Dumnezeu?

Împotriva nădejdii în Dumnezeu păcătuiește mai întâi cel care se conduce de nădejdea greșită că, oricât de mult ar păcătui, Dumnezeu îl va ierta, fără ca el să dea semne de îndreptare, și al doilea, cel care, dimpotrivă, pierde orice nădejde că Dumnezeu îl va ierta și din această pricină nu se mai ostenește pe calea binelui.

159. Cine păcătuieşte împotriva dragostei către Dumnezeu?

Împotriva dragostei către Dumnezeu păcătuiesc cei care urăsc pe Dumnezeu sau care se iubesc pe ei înșiși ori lumea mai multe decât pe Dumnezeu. Astfel, cel care hulește și înjură pe Dumnezeu arată prin faptă că-L urăște. Ingâmfatul care se prețuiește pe sine peste măsură nesocotește pe Dumnezeu, iar zgârcitul iubește banii, lacomul, mâncarea și băutura mai mult decât pe Dumnezeu.

160. Se cade a ne închina îngerilor şi sfinţilor?

Da. Trebuie să ne închinăm și îngerilor și sfinților, pentru că închinarea ce le-o dăm lor este deosebită de cea pe care o dăm lui Dumnezeu. Pe îngeri și pe sfinți îi rugăm numai ca pe unii ce sunt aproape de Dumnezeu, să mijlocească la El prin rugăciunile lor pentru noi, iar nu să ne ajute cu puterea lor. Nici pe unii, nici pe alții nu-i socotim ca Dumnezeu și nu-i adorăm, ci numai îi venerăm, adică le arătăm aceeași cinstire ca și oamenilor în viață, care aduc

servicii însemnate Bisericii sau țării ori se disting prin învățătură, înțelepciune sau virtute.

Porunca II

161. Care este a doua poruncă?

A doua poruncă este „Să nu-ți faci chip cioplit, nici asemănarea vreunui lucru ce este în cer, sus, pe pământ jos, în apă sau sub pământ; nici să te închini sau să slujești lor".

162. Ce ne învaţă această poruncă?

Această poruncă învață că nu trebuie să ne închinăm la idoli, adică la lucruri făcute de mâna omenească și socotite ca dumnezei. Închinarea la idoli sau idolatria era foarte răspândită pe vremea când a dat Dumnezeu poporului evreu cele 10 porunci prin Moise, de aceea se atrage deosebita luare aminte a fiilor acestui neam, să se ferească de ea. Și azi mai sunt încă neamuri prin nordul Asiei, prin inima Africii și prin insulele Oceaniei care se închină la idoli. Dar forme de idolatrie foarte răspândite sunt și printre noi: lăcomia de mâncăruri și băuturi, căci „Dumnezeul lacomului este pântecele", cum zice Apostolul (Fil. 3, 19): iubirea de bani, pe care iarăși Apostolul o numește „închinare la idoli" (Col. 3, 5); trufia sau prețuirea de sine peste măsură, precum și credința în ursită, în descântece, în vrăji, în vorbirea cu morții ș.a.

163. Oare cinstirea icoanelor nu este oprită de această poruncă?

Cinstirea icoanelor nu este oprită de această poruncă, pentru că noi nu ne închinăm lemnului sau vopselelor din care sunt făcute

ele, nici chipului înfățișat pe ele, ci sfinților pe care ele îi înfățișează. Icoanele sunt pentru noi numai un îndemn să ne putem înălța mai ușor mintea la sfinții cei aleși și bine plăcuți ai lui Dumnezeu, spre a lua îndemn să facem și noi fapte la fel cu ale lor. Pentru neștiutorii de carte, sfintele icoane sunt o carte în care oricine poate citi. Afară de aceasta, ele sunt podoaba cea mai potrivită pentru sfintele lăcașuri și pentru casele creștinilor.

Catolicii și protestanții păcătuiesc împotriva acestei porunci, pentru că ei primesc în biserică tot felul de statui ale Mântuitorului și ale sfinților. Pe de altă parte, protestanții nu dau icoanelor cinstea cuvenită, ci le socotesc lucruri de podoabă ale sfintelor locașuri. Unii dintre ei – cum sunt calvinii și adventiștii – nici nu vor să audă de icoane.

Porunca III

164. Care este porunca a treia?

Porunca a treia este: „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert".

165. Ce învaţă această poruncă?

Această poruncă învață ca nu trebuie să luăm în deșert, adică să nu necinstim numele lui Dumnezeu. Se ia în deșert numele lui Dumnezeu astfel:

a) când se rostește cu ușurință sau în glumă, la mânie ori în lucruri neînsemnate;

b) când se insultă sau se ia în bătaie de joc;

c) când se întrebuințează ca blestem;

d) când se jură fals;

e) când se calcă o făgăduință.

166. Jurământul este, dar, oprit cu desăvârşire?

Nu. Jurământul nu este oprit. El este un act sfânt, căci luând pe Dumnezeu ca martor pentru adevărul ziselor noastre, recunoaștem că El este adevărul Însuși și prea înaltul nostru Stăpân. De aceea jurământul este îngăduit, cu condiția ca cel ce jură să spună numai adevărul și ca acea chestiune în care se jură să fie însemnată, iar nu un lucru de nimic. În sfânta Scriptură găsim adesea scris că Dumnezeu Însuși S-a jurat. Mântuitorul, de asemenea, nu S-a ferit să răspundă la întrebarea cu jurământ a arhiereului, iar sfinții apostoli au jurat când trebuința a cerut. Trebuie însă să fugim de jurământul mincinos și de jurământul făcut cu ușurință. În viața de toate zilele, cuvintele noastre de încredințare trebuie să fie, cum zice Mântuitorul, da și nu, iar la jurământ să recurgem ne servim numai în cazuri rare.

Porunca IV

167. Care este a patra poruncă?

A patra poruncă este: „Adu-ți aminte de ziua șaptea, ca s-o sfințești. Șase zile lucrează și sfârșește-ți lucrul, iar în ziua a șaptea să nu faci nici un lucru nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, etc. căci este ziua de odihnă a Domnului".

168. Ce ne învaţă în această poruncă?

Această poruncă ne învață că trebuie să sărbătorim ziua Domnului. Ca zi a Domnului, evreii au ținut și țin și astăzi Sâmbăta, iar, noi, creștinii ținem Duminica, pentru că în această zi a înviat din morți Domnul Hristos și a izbăvit neamul omenesc din robia păcatului. Ținând Duminica în locul Sâmbetei, noi nu călcăm

această poruncă, căci scopul ei este de a închina Domnului una din cele șapte zile ale săptămânii, oricare ar fi aceea. Tot ca zile ale Domnului trebuie să fie respectate și celelalte sărbători bisericești de peste an.

Dintre toate sectele care s-au îndepărtat de adevărata învățătură a Bisericii, singuri adventiștii s-au întors la iudaism ținând Sâmbăta în locul Duminicii.

169. Cum trebuie să ţinem zilele de sărbătoare?

În zilele de sărbătoare nu trebuie să ne îndeletnicim cu munca trupească obositoare, ci să ne odihnim trupul, îngrijind de suflet. Trebuie, dar, să mergem la biserică și să ascultăm Sfânta Liturghie; să citim cărți folositoare de suflet, mai ales Sfânta Scriptură, viețile sfinților, predici și istorioare morale; să facem tot felul de fapte bune, să ajutăm pe săraci, să cercetăm pe bolnavi, să învățăm cele ale credinței pe copii și altele.

Porunca V

170. Care este a cincea poruncă?

A cincea poruncă este: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământ".

171. Ce cuprinde această poruncă?

Această poruncă cuprinde datoria impusă fiilor de a cinsti și iubi pe părinți, ca pe ființele cele mai scumpe lor și ca pe cei mai mari binevoitori și binefăcători ai lor, după Dumnezeu.

172. Cum îşi arată copiii respectul şi iubirea de părinţi?

Copiii arată respect și iubire de părinți astfel:

a) dacă ascultă de cuvântul lor;

b) dacă vorbesc de ei și cu ei cuviincios;

c) dacă nu-i supără nici într-un fel;

d) dacă-i ajută la nevoie.

173. Pe cine mai trebuie să respectăm şi să iubim ca pe părinţi?

Suntem datori să cinstim la fel ca pe părinți pe toți care în vreun fel poartă grijă de binele și fericirea noastră. De asemenea, trebuie să iubim, țara și să respectăm legilor ei. Cei mai tineri sunt apoi datori să respecte pe cei mai în vârstă decât ei.

174. Au şi părinţii datorii către copiii lor?

Se înțelege că și părinții au datorii de împlinit către copii. Astfel, trebuie să se îngrijească de buna lor creștere, să-i ferească de tot ce le-ar putea strica în vreun fel, să-i învețe o îndeletnicire de pe urma căreia să poată trăi sau la care să alerge în caz de nevoie, să le dea toate cele de trebuință până când se vor face mari. Și autoritățile politice și bisericești sunt datoare să se îngrijească de tot ce privește bunăstarea trupească și sufletească a membrilor statului și ai Bisericii.

Porunca VI

175. Care este a şasea poruncă?

A șasea poruncă este: „Să nu ucizi”.

176. Ce opreşte această poruncă?

Această poruncă oprește uciderea și sinuciderea, adică ridicarea vieții aproapelui și a noastră.

177. Este un singur fel de ucidere?

Nu, ci sunt două feluri de ucidere: trupească și sufletească. Uciderea trupească este luarea vieții trupești a cuiva ori lovirea și

rănirea care duc mai târziu la moarte, precum și tratarea cu asprime, care amărăște și scurtează viața. Tot ucidere se socotește și expunerea cu ușurință la primejdii și necumpătare la mâncare, băutură și petreceri, care dăunează sănătății.

Uciderea sufletească este pilda rea și sminteala, adică momirea intenționată la păcat a aproapelui sau scandalizarea lui prin vorbe și fapte necuviincioase, ceea ce aduce după sine moartea sufletului.

Nu sunt vinovați de ucidere aceia care, apărându-și viața, bunurile și cinstea, ar face vreun rău sau chiar ar ucide pe cei care i-au atacat. Tot astfel nu sunt vinovați soldații care ucid pe dușmani în război, căci ei își apără patria.

178. Este mare păcat uciderea?

Uciderea este cel mai mare păcat pe care-l poate săvârși cineva față de aproapele și de sine însuși, pentru că orice rău pe care l-am face cuiva sau nouă înșine se mai poate repara, dar viața, care este bunul cel mai de preț al omului, nu se mai poate înapoia celui care a fost lipsit de ea.

Porunca VII

179. Care este a şaptea poruncă?

A șaptea poruncă este: „Să nu fii desfrânat".

180. Ce se opreşte prin această poruncă?

Prin această poruncă se interziceorice cuvinte și fapte necuviincioase, adică de care trebuie să se rușineze omul înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

181. Cum ne putem feri de păcatul desfrânării?

Ne putem feri de acest păcat fugind de gândurile și poftele necurate, de vorbele, glumele, cântecele și jocurile ușuratice, de

privelиștile necuviincioase, de adunările oamenilor răi, de citirea cărților imorale, de beție, de lene și altele.

182. Este mare păcat desfrânarea?

Desfrânarea este un foarte mare păcat, pentru că răpește omului nevinovăția, îi otrăvește sufletul și trupul, stricându-i sănătatea, îl face să cadă în alte păcate și-l afundă în mizerie și rușine. Istoria ne arată că popoarele care s-au dedat la desfrânare s-au sfârșit trist și înainte de vreme. Tot astfel este și cu fiecare om în parte: cine se dedă desfrânării se sinucide.

Porunca VIII

183. Care este a opta poruncă?

A opta poruncă este: „Să nu furi".

184. Ce se opreşte prin această poruncă?

Prin această poruncă se oprește furtul, adică însușirea, pe nedrept a bunurilor altuia. Sunt mai multe feluri de furt:

a) luarea pe ascuns a lucrului altuia se cheamă furt sau furtișag;

b) luarea cu sila se cheamă răpire;

c) luarea prin mijloace viclene, ca, de pildă, prin falsificări de acte ori cu măsuri sau bani falși, se cheamă înșelătorie;

d) luarea de dobândă mare se cheamă cămătărie;

e) luarea de bani de către funcționari de la cetățeni spre a face lucruri neiertate sau a tolera încălcările de lege se cheamă mituire.

În sfârșit, oprirea plății lucrătorilor, neîntoarcerea lucrului luat cu împrumut, neîmplinirea datoriei impusă de slujba pe care o are cineva sunt tot furt.

185. Ce învățăm din această poruncă?

Din această poruncă învățăm că omul este dator să-și agonisească avere pe căi cinstite și drepte, să respecte avutul altuia și să dea fiecăruia ceea ce i se cuvine.

Porunca IX

186. Care este a noua poruncă?

A noua poruncă este: „Să nu depui mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău".

187. Ce se interzice în această poruncă?

În această poruncă se interzice mărturia mincinoasă, minciuna, clevetirea, bănuiala nedreaptă, ascultarea vorbei de rău și orice poate vătăma averea sau cinstirea aproapelui și se poruncește spunerea adevărului cu orice preț și în orice împrejurare.

188. Sunt împrejurări în care este iertată minciuna?

Minciuna nu este iertată niciodată și în nici o împrejurare, pentru că este nedemnă de om și pedepsită de Dumnezeu și pentru că cel care spune la început minciuni, care nu pot pricinui mult rău, se va deprinde cu vremea să spună minciuni care pot pricinui nespus de mare rău.

Porunca X

189. Care este a zecea poruncă?

A zecea poruncă este: „Să nu poftești femeia aproapelui tău, nici casa lui, nici țarina lui.... nici nimic al lui".

190. Ce se interzice în această poruncă?

Această poruncă trece de pe tărâmul faptelor pe tărâmul sufletului și oprește pofta neiertată după bunurile altuia. Nu este de ajuns numai să nu furăm lucrul aproapelui, dar nu trebuie nici măcar să-l dorim, căci dacă dorim sau poftim, o să căutăm și mijlocul de a ni-l însuși și astfel trecem de la gând la faptă. Dacă însă inima ne este curată, dacă alungăm din ea poftele rele, atunci nu mai suntem în primejdie de a săvârși fapte rele. În aceasta stă desăvârșirea morală.

191. Are omul şi datorii către sine?

În cele 10 porunci se vorbește numai despre datoriile omului către Dumnezeu și către aproapele, pe când despre datoriile către sine nici nu se pomenește. Pricina este că omul știe din fire că are datorii către sine.

Mântuitorul Hristos, rezumând toate cele 10 porunci la dragostea către Dumnezeu și către aproapele, dă ca normă a dragostei către aproapele datoriile omului către sine însuși, arătând astfel care sunt datoriile către sine. Și e bine să se spună ce datorii are omul către sine însuși, pentru că mulți nu cunosc aceste datorii sau își fac o idee greșită despre ele.

192. Cum să împart datoriile omului către sine însuşi?

Datoriile omului către sine însuși se pot împărți în datorii către sufletul său și datorii către trupul său.

193. Care sunt datoriile omului către sufletul său?

Sufletul omului are mai multe însușiri sau puteri prin care stăpânește trupul și se pune în legătură cu lumea din afară. Astfel are mintea prin care înțelege lucrurile, simțirea, și conștiința care-și dă seama de ceea ce este plăcut și bun sau neplăcut și rău, și voința, prin care aduce la îndeplinire gândurile și dorințele. Toate aceste puteri sufletești trebuie cultivate, ca fiecare să-și îndeplinească

regulat rolul și să-și atingă ținta; mintea trebuie îmbogățită cu toate cunoștințele de folos, simțirea și conștiința trebuie formate în așa fel ca ceea ce ele vor zice că e plăcut și bun să fie într-adevăr așa, iar voința, ca să fie tare și să facă numai binele.

Tot de datoriile către suflet ține și datoria de a-și păstra fiecare cinstea sau bunul nume. Aceasta nu se poate dobândi și păstra mai bine decât atunci când omul își vede conștiincios de meseria sau îndeletnicirea sa.

194. Care sunt datoriile omului către trupul său?

Omul trebuie să poarte de grijă ca trupul să-i fie sănătos, căci fără sănătate viața este numai un chin. Sănătatea se păstrează prin muncă cu rânduială, prin odihnă cu măsură, prin curățenie și prin cumpătare în băutură și petreceri.

Pentru întreținerea în bună stare atât a trupului, cât și a sufletului, omul are nevoie și de agoniseală. Orice om este dator să adune atâta cât să-și întâmpine toate nevoile lui și ale familiei și, dacă se poate, ca să ajute și pe cei lipsiți. Nu trebuie însă să caute să îngrămădească prea multă avere, nici s-o adune pe căi necinstite, ci numai prin muncă cinstită și dreaptă. Cu ceea ce agonisește, omul nu trebuie să fie zgârcit, nici risipitor, ci s-o întrebuințeze cu înțelepciune și cumpătare.

172. Cum trebuie privite datoriile către Dumnezeu, către aproapele şi către noi înşine?

Datoriile către Dumnezeu, către aproapele și către noi înșine trebuie privite ca urmare a unei legi morale sădite de Însuși Dumnezeu în inima omului și nedespărțită de el. Această lege ne îndeamnă să facem numai ceea ce este bine și să fugim de rău și un glas tainic – glasul conștiinței – ne spune ce este bine și ce rău și ne adresează mulțumiri, dacă am lucrat bine, și dojană, dacă am lucrat rău. Dumnezeu a pus în noi înșine legea și măsura binelui și răului.

Despre păcat şi virtute

196. Ce este păcatul şi de câte feluri este?

Păcatul este neîmplinirea poruncilor impuse de legea dumnezeiască sau călcarea voiei lui Dumnezeu. El se poate săvârşi nu numai cu fapta, ci şi cu cuvântul şi cu gândul. Orice vorbă uşuratecă, orice dorinţă sau gând dezordonat este păcat.

Păcatul este mai întâi de două feluri: păcatul originar sau strămoşesc, adică cel cu care ne naştem fiecare, având-l ca moştenire de la Adam şi de la Eva, şi păcatul actual sau personal, pe care îl face fiecare om. De păcatul strămoşesc ne curăţim numai prin sfântul botez, iar de păcatele actuale ne curăţim prin taina pocăinţei.

197. De câte feluri sunt păcatele actuale?

Păcatele actuale sunt la rândul lor iarăşi de două feluri: păcatele de moarte şi păcate uşoare. Se numeşte păcat de moarte călcarea cu ştiinţă şi voinţă a unui punct însemnat din legea dumnezeiască. Se zice „de moarte", pentru că prin acest păcat se răpeşte sufletului harul dumnezeiesc, care este viaţa lui, şi i se pregăteşte moartea de veci, chinurile iadului adică.

Păcat uşor se cheamă călcarea legii lui Dumnezeu într-un punct mai puţin însemnat sau şi călcarea unui punct însemnat fără ştiinţă şi voinţă.

Păcatele de moarte sunt de trei feluri şi anume: păcate capitale, păcate împotriva Sfântului Duh şi păcate strigătoare la cer.

198. Care şi câte sunt păcatele capitale?

Păcatele capitale sau de căpetenie se numesc păcatele mari, de moarte, din care se nasc altele. Ele sunt următoarele șapte:

a) mândria este prețuirea de sine peste măsură, nesocotirea lui Dumnezeu și disprețuirea aproapelui. Din ea izvorăsc ambiția deșartă, nesupunerea față de cei mai mari, tratarea cu asprime a celor mici, invidia, cearta etc.

b) iubirea de argint este iubirea peste măsură a bunurilor pământești și străduința de a agonisi cât mai multe, fără a se gândi la cei care au nevoie de ajutor. Din ea pornesc neîndurarea, minciuna, furtul, camăta, mituirea, înșelătoria, impilarea celor săraci, trădarea, uciderea etc.

c) necurăția este gândirea, poftirea, pornirea și săvârșirea de fapte rușinoase. Din ea se nasc lipsa de pietate, pofta de plăceri neiertate, vrăjmășia, sinuciderea;

d) invidia sau pizma este părerea de rău pentru binele și fericirea aproapelui și părerea de bine pentru răul și nenorocirea lui. Din ea iau naștere ura, defăimarea, dorința de răzbunare, prigonirea, uciderea etc.

e) lăcomia este îmbuibarea de mâncare și de băutură. Din ea izvorăsc zgârcenia, risipa, nedreptatea, silnicia, cearta, bătaia, omorul, desfrânarea etc.

f) mânia este supărarea cu ușurință pentru fiecare lucru și dorința de răzbunare. Din ea decurg gâlceava, vrajba, ura, răzbunarea, omorul, etc.

j) trândăvia sau lenea este dezgustul pentru muncă și neîmplinirea datoriei. Din ea izvorăsc: slăbirea voinței, moleșirea, sărăcia, minciuna, ura față de cel muncitor și avut etc.

199. Care sunt păcatele împotriva Duhului Sfânt?

Păcatele împotriva Duhului Sfânt sunt:

a) încrederea nesocotită în bunătatea lui Dumnezeu, ceea ce face omul să păcătuiască necontenit cu gândul că Dumnezeu îl va ierta, pentru că e bun.

b) deznădăjduirea de îndurarea lui Dumnezeu, ceea ce face păcătosul să nu se mai îndrepte, de teamă că Dumnezeu nu-l va ierta;

c) împotrivirea păcătosului la adevărul învederat, pentru a continua să păcătuiască;

d) lepădarea de credința ortodoxă;

e) pizmuirea aproapelui pentru darul primit de la Dumnezeu;

f) neînvățarea, din răutate, a celor neștiutori a lucrurilor credinței.

200. Pentru ce se numesc aceste păcate împotriva Duhului Sfânt?

Se numesc păcate împotriva Duhului Sfânt pentru că prin ele omul respinge cu încăpățânare harul Sfântului Duh și se închide cu totul față de el. Din această cauză, cei care cad în aceste păcate se pierd de obicei pentru vecie și numai puțini din ei, și cu foarte mare greutate, se pot îndrepta.

201. Care sunt păcatele strigătoare la cer şi de ce se numesc astfel?

Păcatele strigătoare la cer sunt:

a) uciderea cu voință;

b) sodomia;

c) asuprirea săracilor, văduvelor și orfanilor;

d) oprirea plăți lucrătorilor;

e) defăimarea și nemulțumirea părinților.

Acestea se numesc strigătoare la cer, pentru că sunt atât de grele, încât cer răzbunare de la Dumnezeu chiar în această viață împotriva celor pe care le săvârșesc.

202. Putem fi oare vinovaţi de păcatele altora?

Ne putem face vinovați și de păcatele altora sau ne facem părtași la păcatele lor dacă îndemnăm la păcat, dacă silim la păcat, dacă dăm prilej de păcat, dacă lăudăm păcatul, dacă nu mus-

trăm păcatul, dacă ajutăm la păcat și dacă luăm apărarea păcatului altora.

203. Este de ajuns să ne ferim de păcat?

Nu este de ajuns să ne ferim numai de păcat, ci trebuie să ne silim a ne însuși virtutea.

204. Ce este virtutea?

Stăruirea neîntreruptă în săvârșirea faptelor bune și plăcute lui Dumnezeu se cheamă virtute.

205. De câte feluri sunt virtuţile creştineşti?

Virtuțile creștine sunt de două feluri: teologice, adică cele care au ca obiect pe Dumnezeu, credința, nădejdea și dragostea – despre care s-a vorbit mai înainte – și morale, adică cele care rânduiesc purtarea noastră morală potrivit cu voința lui Dumnezeu.

206. Care sunt virtuţile morale de căpetenie?

Virtuțile morale de căpetenie sau cardinale sunt: înțelepciunea, dreptatea, bărbăția și cumpătarea.

Înțelepciunea este chibzuirea de a ne purta astfel în viață încât să nu supărăm pe Dumnezeu ori pe aproapele printr-o vorbă a noastră.

Dreptatea este voința hotărâtă de a da fiecăruia ceea ce este al său.

Bărbăția este virtutea de a împlini datoriile cu statornicie și a înfrunta cu curaj greutățile și primejdiile vieții.

Cumpătarea este virtutea prin care ne stăpânim pe noi înșine și punem frâu poftelor și patimilor rele.

207. Mai sunt şi alte virtuţi însemnate afară de acestea?

Afară de aceste patru virtuți de căpetenie mai sunt însemnate încă alte șapte virtuți care se opun celor șapte păcate de moarte. Acestea sunt: smerenia, dărnicia, curățenia, dragostea, cumpătarea, blândețea și sârguința.

208. Care sunt roadele virtuţii?

Virtutea face pe om plăcut lui Dumnezeu, mulțumit în viața pământească și fericit în viața viitoare. Omul virtuos este creștin desăvârșit.

209. Este o cale mai scurtă pentru ajungerea la desăvârşirea creştină?

Da. Este calea sfaturilor evanghelice.

210. Ce sunt sfaturile evanghelice?

Sfaturile evanghelice sunt niște îndemnuri pe care ni le-a dat Mântuitorul Iisus Hristos să le urmăm dacă voim să ajungem mai repede la desăvârșirea creștinească. Ele sunt trei și anume:

a) sărăcia de bună voie, adică renunțarea voită la orice fel de avere materială;

b) curăția neîntreruptă, adică renunțarea totală la plăcerile trupești;

c) ascultarea necondiționată de o căpetenie duhovnicească.

211. Cine trebuie să păzească sfaturile evanghelice?

Sfaturile evanghelice trebuie să fie păzite de călugări și călugărițe, căci călugăria este întemeiată tocmai pentru practicarea sfaturilor evanghelice. De asemeni, trebuie să fie păzite și de oricine a făcut o făgăduială deosebită lui Dumnezeu pentru aceasta. Ceilalți creștini sunt scutiți de ținerea lor.

212. Putem ajunge şi în lume la desăvârşirea creştină?

Desigur. Nu numai în mănăstire și în singurătate și nu numai prin împlinirea sfaturilor evanghelice poate ajunge cineva să fie creștin desăvârșit, ci și în lume, dacă trăiește potrivit voii lui Dumnezeu, arătate în învățătura sfintei noastre Biserici.